

Odgovor na interpelacijo o delu in odgovornosti ministrice za izobraževanje, znanost in šport dr. Simone Kustec, ki jo je skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem poslala predsedniku Državnega zbora Republike Slovenije Igorju Zorčiču 3. februarja 2021

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport zavračamo vse navedbe predlagatelja interpelacije in v nadaljevanju podajamo ustrezno argumentacijo.

1. Nestrokovna, neučinkovita, nekonsistentna in škodljiva politika na področju organizacije vzgoje in izobraževanja v času epidemije COVID-19, ki je povzročila najdaljše zaprtje šol in vrtcev v Evropi

Leto 2020 je bilo na področju vzgoje in izobraževanja večinoma namenjeno reševanju izzivov, povezanih s COVID-19. Ob tem smo uspešno in pravočasno opravili tudi vse druge tekoče naloge, ki omogočajo, da vzgojni in izobraževalni proces poteka nemoteno. Menimo, da nas je soočenje z epidemijo marsičesa naučilo, med drugim tudi okrepljenega medsebojnega razumevanja, spoštovanja in sodelovanja. Tako znotraj Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) kot z zunanjimi in našimi ključnimi deležniki – Zavodom RS za šolstvo (ZRSS), Inšpektoratom RS za šolstvo in šport, Centrom za šolske in obšolske dejavnosti (CŠOD), Državnim izpitnim centrom, Centrom RS za poklicno izobraževanje (CPI), Pedagoškim inštitutom, Inštitutom za narodnostna vprašanja, strokovnimi sveti (za splošno izobraževanje, za poklicno in strokovno izobraževanje, za izobraževanje odraslih) ter Svetom za kakovost in evalvacijo. Stopnjevali smo komunikacijo z združenji ravnateljic in ravnateljev, skupnostmi občin, nevladnimi organizacijami, univerzami, inštituti, sindikati, predstavniki dijaške in študentske organizacije, predstavniki Zveze aktivov staršev Slovenije, Varuhom človekovih pravic, Zagovornikom načela enakosti, NIJZ-jem, resornimi ministrstvi (zlasti MJU, MF, MZ, MDDSZ...) in celotno javnostjo, ki je bila neposredno povezana ali vključena v vzgojo in izobraževanje (starši, zaposleni v VIZ, ustanovitelji VIZ...).

Posebej skrbno smo spremljali zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov, ustanovljenih za delo z otroki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so vse leto (kljub epidemiji) nemoteno delovali, veliko specifik pa je bilo usmerjenih tudi v glasbeno šolstvo, zasebne vrtce in šole ter v ranljive skupine znotraj vzgojno-izobraževalnega prostora (Rome, priseljence, otroke, učence in študente iz socialno manj spodbudnih okolij...).

Okoliščine, v katerih so v marcu šole zaprle svoja vrata in vzpostavile izobraževanje na daljavo, so bile velik izziv za vse – tako za učence in učenke, dijake in dijakinje kot za učitelje in učiteljice, vodstva šol in tudi starše. Kljub pomanjkljivi pripravi v času pred posebnimi razmerami je ministrstvo takoj po zaprtju šol pristopilo k proaktivni uvedbi izobraževanja na daljavo, pri čemer se je izobraževalni sistem – glede na razmere – odzval zelo dobro. V slabih dveh tednih smo izobraževanje na daljavo brez ustreznih predhodnih izkušenj vzpostavili tako, da je deloval dobro.

Po začetnih težavah s preobremenjenostjo sistemov je vzgojno-izobraževalni proces kljub spremenjenemu učnemu okolju kontinuirano potekal na vseh osnovnih in srednjih šolah ter zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Poseben poudarek je bil dan evidentiranju učencev in dijakov, ki niso bili vključeni v izobraževanje na daljavo, ter vzpostavitvi stika z vsemi učenci ob upoštevanju različnih tehničnih zmožnosti.

Ministrstvo je v obdobju od 16. marca 2020, ko se je začela uporabljati Odredba o prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (Uradni list RS, št. 19/20), in tudi v obdobju po 29. aprila 2020, ko je Vlada Republike Slovenije na podlagi ocen in predlogov Ministrstva za zdravje (MZ) ter v sodelovanju s pristojnimi javnimi zavodi sprejela Okvirni načrt sproščanja omejitvenih ukrepov, v zvezi z izvajanjem izobraževanja na daljavo uresničevalo naslednje ključne cilje:

- zagotavljanje kontinuiranega izobraževalnega procesa, ustrezno prilagojenega posebnim razmeram;
- preprečevanje nastajanja večjih razlik med učenci pri osvajanju znanja v tem času in posebna skrb za ranljive skupine;
- zagotavljanje ustreznih orodij za tehnično podporo učiteljem pri izvajanju izobraževanja na daljavo;
- spremljanje analiz izobraževanja na daljavo.

Na MIZŠ je tudi v času posebnih razmer ostala naša primarna skrb zagotavljanje enakih možnosti izobraževanja na daljavo in omogočanje nemotenega izobraževalnega procesa za vse otroke, tudi tiste iz najbolj ranljivega socialnega okolja. Pri tem smo se dejavno povezali z vsemi deležniki, ki so pomemben del izobraževalnega procesa.

Z izboljšanjem epidemiološkega stanja pred zaključkom šolskega leta 2019/20 in z odločitvijo o postopnem odprtju vzgojno-izobraževalnih zavodov je ministrstvo, skupaj z MZ, NIJZ, ZRSŠ, CPI, predstavniki ravnateljskih združenj, predstavniki Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije ter drugimi deležniki usmerilo prizadevanja v zagotavljanje varne in čim bolj nemotene (delne) vrnitve učencev in dijakov v šolske klopi.

Zaradi negotovega epidemiološkega stanja v letu 2020 smo na MIZŠ ob začetku novega šolskega leta že v začetku **julija** pripravili izhodišča oziroma usmeritve za organizacijo in izvedbo pouka v šolskem letu 2020/2021. Za ta namen smo v sodelovanju z ZRSŠ, CPI in NIJZ oblikovali več modelov, katerih izvedba oziroma aktivacija je bila vezana na aktualno epidemiološko stanje v državi ob začetku šolskega leta in tudi med samim šolskim letom. Pri pripravi priporočil in modelov izvajanja pouka glede na spreminjajoče se epidemiološke razmere smo o omenjenih modelih, usmeritvah in možnih oblikah izobraževanja v novem šolskem letu večkrat izmenjevali stališča skupaj s predstavniki navedenih institucij, pa tudi s predstavniki ravnateljskih združenj, posameznimi ravnatelji osnovnih, srednjih,

glasbenih šol in tudi zavodov za otroke s posebnimi potrebami ter ravnatelj dijaških domov, s predstavniki Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije ter s predstavniki Zveze aktivov svetov staršev Slovenije.

Na tej podlagi je predvidenih več modelov in podmodelov, ki se izvajajo glede na epidemiološko sliko ter glede na prostorske in kadrovske pogoje šol in s tem povezane pogoje za izobraževanje učencev. Vsi modeli so podkrepjeni z didaktičnimi priporočili za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa. Priporočila in modeli so zasnovani tako, da jih posamezna šola lahko prilagodi in izvaja v skladu s svojimi možnostmi. Ob aktiviranju posameznega modela se higienska in splošna priporočila, ki se nanašajo na izvajanje ukrepov zaradi preprečevanja okužbe in zaradi vnaprej nepredvidljivega stanja, lahko glede na trenutno stanje spremenijo oziroma dopolnijo.

Ključni cilj tudi v šolskem letu 2020/21 je, da morata organizacija in delo v vrtcih in šolah slediti epidemiološki sliki razširjenosti novega koronavirusa in vsem potrebnim ukrepom za zaježitev bolezni. Pri tem skuša MIZŠ slediti stroki in ravnateljem ter pri tem upoštevati zmožnosti vrtcev in šol ter potrebe otrok, učencev, dijakov in njihovih staršev. Od marca 2020 si prizadevamo, da bi se pouk v šoli lahko izvajal vsaj za del učencev, ob izboljšani situaciji pa za vse. V času, ko je stanje nestabilno in se epidemiološka slika nenehno spreminja, skušamo z okrožnicami in z neposrednimi stiki s šolami s podporo stroke reševati tudi vsakodnevne težave, ki se pojavljajo ob novih situacijah.

Zavedamo se, da je naloga države, da v danih epidemioloških razmerah zagotovi najbolj optimalne pogoje za to, da se vzgojno-izobraževalni proces lahko izvaja. Epidemiološka slika v danem trenutku je tista, ki nam pove, ali je to z vidika zdravja za učence, dijake in učitelje varno. Zagotavljati varno in spodbudno učno okolje je namreč eden ključnih ciljev slovenskega izobraževalnega sistema.

MIZŠ dnevno spremlja in preučuje modele šolskega pouka znotraj Evropske unije, prilagojene ukrepom za zaježitev/preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom. Dejstvo je, da vsaka država v sodelovanju z deležniki in strokovnjaki različnih področij ob upoštevanju varnostnega vidika in preventive pred širjenjem okužbe s koronavirusom oblikuje lasten model izobraževanja v posebnih razmerah.

Hkrati so nas razmere, ki so nastale v obdobju, zaznamovanem s COVID-19, zavezale k določenim razvojnim usmeritvam ter potrebnim ukrepom na področju vzgoje in izobraževanja, katerih aktivnosti in rezultate, poleg dosežkov drugih nalog, ki zagotavljajo, da je slovenski vzgojno-izobraževalni sistem kakovosten in vključujoč, predstavljamo tudi v tem dokumentu. Omenjeno obdobje je razgalilo precej vidikov, ki v slovenskem izobraževalnem prostoru lahko pomenijo primere dobrih praks, hkrati pa možne elemente izboljšav.

Pomembno vlogo v celotnem procesu, zlasti pa od vzpostavitve novega vodstva in sestave Strokovnega sveta za splošno izobraževanje ter Strokovnega sveta za poklicno in strokovno izobraževanje, ki sta svoje mandate nastopila poleti 2020, s svojimi mnenji, priporočili in sklepi dajeta ministrstvu tudi slednja. Realizacija sklepov s strani ministrstva je visoka, medsebojni odnos

sodelovalen in osredotočen na dialog pri iskanju najbolj optimalnih rešitev za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa v aktualnem in prihajajočih obdobjih.

Celovito **Poročilo o izvedbi ukrepov na področju vzgoje in izobraževanja v času epidemije COVID-19** je priloga vladnega gradiva. Dodatna pojasnila glede zapiranja in odpiranja šol so razložena v prilogi **Zapiranje-odpiranje šol-stopnja umrljivosti** ter v prilogi **Zapiranje-odpiranje šol-število pozitivnih**.

2. Ustavno nedopustno odrekanje izobraževanja otrokom s posebnimi potrebami in diskriminacija različnih skupin otrok s posebnimi potrebami

Varovanje javnega zdravja je ves čas epidemije glavno vodilo tako MIZŠ in tudi Vlade Republike Slovenije. Zaradi tega smo se odločili, da se vsem učencem in dijakom tudi v teh razmerah omogoči sodelovanje v vzgojno-izobraževalnem procesu ter se ponudi možnost doseganja potrebnih standardov znanj, seveda ob hkratnem zavedanju in skrbi za izvajanje ukrepov za preprečitev širjenja okužb. To je bilo v določenem obdobju mogoče izvesti samo v obliki izobraževanja na daljavo. Učenci in dijaki so med izobraževanjem na daljavo deležni tudi pomoči, ki izhajajo iz odločbe o usmeritvi in individualiziranega programa, v obsegu, kolikor je to mogoče.

Ves čas izobraževanja na daljavo smo se zavedali, da taka oblika izobraževanja ne more nadomestiti poučevanja v šoli, vendar pa je bila to ob slabi epidemiološki situaciji edina možna oblika, če smo želeli zaščititi zdravje otrok, predvsem pa zagotoviti temeljno pravico do zaščite življenja.

Na podlagi izkušenj iz prvega vala epidemije smo v drugem valu izobraževanje na daljavo izboljšali. Organizirano je bilo usposabljanje za strokovne delavce na področju digitalnih kompetenc, zagotovili smo varno interaktivno virtualno platformo in uredili ustrezno financiranje nadgradnje izobraževalnega sistema, prav tako smo zagotovili uporabo storitev videokonferenc in spletnih učilnic. S povečanjem sredstev smo posodobili informacijsko infrastrukturo, s tem smo med drugim zagotovili dodatne prenosnike in IKT-opremo ter orodja za učitelje in šolajoče se.

Prav gotovo so imeli tudi učenci in dijaki pri ponovnem prehodu na izobraževanje na daljavo take ali drugačne težave, zelo verjetno so bile te težave pri otrocih s posebnimi potrebami večje kot pri otrocih, ki posebnih potreb nimajo. Vendar pa tovrstne težave niso sorazmerne z nevarnostjo širjenja pandemije COVID-19.

S strokovnega vidika je bilo osnovnim šolam s prilagojenim programom ter zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami dano navodilo, da izvajajo vzgojno-izobraževalno delo v okviru možnosti, ki so še dodatno pogojene z zdravstvenim stanjem posameznih učencev in dijakov.

Za načrtovanje in izvajanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti so bila za izvajanje pouka na daljavo s strani ZRSŠ navedenim šolam in zavodom predložena posebna priporočila. MIZŠ je te in tudi druge šole, v katerih se izobražujejo otroci s posebnimi potrebami, pozval, naj pripravljajo prilagojena učna

gradiva za otroke s posebnimi potrebami, naj navodila zanje individualizirajo in jih prilagodijo otrokovemu primanjkljaju, pri čemer naj smiselno upoštevajo individualiziran program, pri oblikovanju nalog in navodil pa naj se vključujejo tudi šolski svetovalni delavci. Šole so dobile okrožnico, naj se čim bolj povežejo s starši in jih pozovejo, da šolo sproti seznanjajo z otrokovimi potrebami, težavami in drugimi morebitnimi stiskami, za katere naj v nadaljevanju poiščejo pomoč oziroma najbolj optimalne rešitve nastalega položaja. V pomoč otroku naj se na daljavo vključujejo tudi drugi strokovni ali celo zdravstveni delavci, če jih šola ali zavod ima.

Odprtje šol oziroma zavodov, v katerih se izobražujejo otroci s posebnimi potrebami, je bila velikokrat tema pogovorov z NIJZ in ravnatelji šol in zavodov, vendar pa smo se zavedali, da prihod otrok v šole ne pomeni le prihoda otrok, temveč tudi prihod vseh zaposlenih – od strokovnih delavcev do tehničnega osebja, treba bi bilo sprostiti javni prevoz, omogočiti odprtje domov za učence. Zdravstvena stroka sproščanju ukrepov v tistem trenutku ni bila naklonjena, saj je bil zdravstveni sistem na robu preživetja.

Začasno zadržanje izvajanja prepovedi zbiranja ljudi v šolah (in posledično vračanje učencev in dijakov s posebnimi potrebami v šole) bi v tistem trenutku pomenilo neposredno škodo in nevarnost za javno zdravje.

Zaradi resne epidemiološke situacije so tudi šole in zavodi v decembru presodili, da bi varno vračanje otrok povzročilo resne probleme tudi na njihovi strani, in sicer pri:

- zagotavljanju zadostnega števila zaposlenih za organizacijo dela (ob zaprtju rednih osnovnih šol so zaposleni koristili možnost odsotnosti z dela zaradi višje sile – varstvo otroka do 5. razreda, kar je predstavljalo med 20 % in 30 % zaposlenih) ter
- izvajanju preventivnih ukrepov, ki so jih šole in zavodi dolžni zagotoviti v skladu s priporočili NIJZ (organizacija dela v »mehurčkih«, uporaba zaščitne opreme – predvsem zaščitnih mask, organizirani prevozi – združevanje otrok iz različnih »mehurčkov« in celo različnih zavodov ...) ter ki jih v tistem času ni bilo mogoče zagotoviti.

Iz pogovorov s starši smo lahko razbrali, da bi takrat le 50 % staršev otroke poslalo v šole, in sicer zaradi strahu pred okužbo ali zaradi njihovih siceršnjih bolezni. Prejemali smo tudi pobude staršev, naj njihove otroke s posebnimi potrebami pustimo še naprej doma v varnem okolju.

MIZŠ je želelo staršem pomagati tudi tako, da bi spremljevalci fizično pomoč lahko v času pouka na daljavo izvajali tudi doma, vendar to v tistem trenutku ni bilo mogoče, saj bi šlo za nenadzorovane stike zunaj gospodinjstva, kar bi povečalo možnost okužbe.

Prav zato je bilo v zakon, ki ureja interventne ukrepe za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19, dodano določilo, po katerem lahko starši, katerih otrok ima z odločbo o usmeritvi pravico do spremljevalca, koristijo varstvo otroka zaradi višje sile.

MIZŠ je kljub slabi epidemiološki sliki sledilo sklepu ustavnega sodišča, da je treba s 4. januarja 2021 omogočiti začetek izvajanja programov za otroke s posebnimi potrebami, ki se izvajajo v šolah in zavodih za otroke s posebnimi potrebami. V tem času je sovpadlo, da smo imeli na voljo že teste za množično hitro testiranje, saj smo le tako lažje zagotovili varnejše okolje. 4. januarja 2021 so se začela testiranja zaposlenih v vseh šolah s prilagojenim programom ter zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki so 5. januarja 2021 ponovno odprli vrata šol.

Šele s predhodnim testiranjem zaposlenih smo lahko zagotovili, da je vračanje najbolj ranljivih in hkrati tudi najbolj rizičnih otrok steklo kar najbolj varno. Okoli 11 % zaposlenih je COVID-19 prebolelo, več kot 60 % zaposlenih se je testiranja udeležilo na organiziranih testiranjih, še nekaj zaposlenih je bilo testiranih v okviru testiranj, ki so jih organizirale lokalne skupnosti. Pozitivnih na v šolah evidentiranih hitrih testih je bilo manj kot 15 % testiranih.

Od 5.128 otrok se jih je vrnilo 80,5 %, saj nekateri starši otrok še niso želeli pripeljati v šolo.

Proces vračanja v šole je lahko stekel predvsem zaradi veliko truda in pomoči **ravnatelj**ev. Od takrat se zaposleni v šolah testirajo vsak teden, vendar kljub temu skoraj ne mine dan, da kateri od oddelkov ne gre v karanteno, okužba pri tako rizičnih otrocih pa lahko pomeni zelo veliko tveganje.

Posebno skrb MIZŠ namenja tudi učencem in dijakom s posebnimi potrebami, ki so vključeni v redne šole, saj zanje dodatna strokovna pomoč **redno** teče na daljavo. Prav tako jim učitelji v skladu z individualiziranim programom pomagajo, da so lahko pri tem čim bolj uspešni.

MIZŠ se ves čas posvetuje s strokovnjaki s pedagoškega področja, hkrati pa želimo v času epidemije poudariti, da intenzivno sodelujemo tudi z epidemiološko in zdravstveno stroko.

3. Neupoštevanje epidemiološke stroke pri odpiranju in zapiranju šol ter prelaganje odgovornosti na posamezne šole, ravnatelje, učitelje in starše

Pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela MIZŠ sledi epidemiološkemu stanju in s tem povezanim ukrepom, z vso odgovornostjo pa preuči tudi številne prejete predloge.

Zaradi razmer, povezanih z epidemijo COVID-19, je bilo spomladi in tudi v jesenskih mesecih odločeno, da se izobraževanje iz šolskih prostorov prestavi na daljavo, saj v šolah kljub vsem predvidenim ukrepom nismo več zmogli zagotavljati varnega okolja za vse udeležence izobraževanja. S to odločitvijo izobraževanja nismo ukinili, pač pa smo glede na stanje spremenili način, na katerega izobraževanje poteka. Za pridobitev morebitnih dodatnih kompetenc, znanja, veščin s tega področja so imele šole od pomladi do jeseni na voljo številna strokovna srečanja, izobraževanja in delavnice. V sodelovanju z ZRSS in NIJZ smo pripravili tudi priročnik Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji v razmerah, povezanih s COVID-19, v katerem so zapisani organizacijski modeli in priporočila za primere, ko izobraževanje poteka v razmerah, povezanih s COVID-19. Pri pripravi in oblikovanju dokumenta so med drugim sodelovali številni ravnatelji osnovnih in srednjih šol, dijaških domov, osnovnih šol s prilagojenim programom, predstavniki Univerze na Primorskem, MIZŠ, ZRSS in CPI, s področja zdravstvene stroke pa so pri pripravi in usklajevanju navedenih priporočil sodelovali številni

predstavniki NIJZ. Vsi sodelujoči so opredeljeni na spletni strani https://www.zrss.si/pdf/modeli_in_priporocila.pdf.

Prav tako predstavniki pristojnega ministrstva sodelujejo s člani Strokovne skupine za zajezitev in obvladovanje epidemije COVID-19 pri MZ, ki jo vodi prof. dr. Bojana Beović in je bila imenovana 6. oktobra 2020. Delovna skupina pripravlja strokovne podlage, mnenja in predloge za ukrepe za potrebe MZ in Vlade Republike Slovenije, preveri strokovno utemeljenost ukrepov iz odlokov Vlade Republike Slovenije oziroma odredb MZ ob upoštevanju strokovnih razlogov, pri čemer predlaga, da se ti ukrepi še naprej uporabljajo ali pa se spremenijo oziroma odpravijo. Prav tako strokovna skupina redno spremlja in poroča ministru o epidemiološkem stanju, pripravlja in podaja stališča na dokumente MZ ter po potrebi izdelava priporočila, navodila, predloge v zvezi z aktivnostmi na področju obvladovanja COVID-19.

Zaposleni na MIZŠ se glede na negotovo epidemiološko situacijo po najboljših močeh trudimo, da vrtci in šole glede na to, da se spreminja tudi izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa na daljavo, prilagajajo razmeram, povezanim s COVID-19, sprotno in redno prejemajo tudi podrobnejša navodila, priporočila, usmeritve s strani MIZŠ, ZRSŠ, Inšpektorata RS za šolstvo in NIJZ, na podlagi katerih si vsi skupaj prizadevamo, da vzgojno-izobraževalni proces poteka čim bolj nemoteno.

Od 16. marca 2020, ko se je začela uporabljati Odredba o prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (Uradni list RS, št. 19/2020), je ministrstvo v kontekstu seznanjanja z epidemiološkim stanjem in z odločitvijo o postopnem odprtju vzgojno-izobraževalnih zavodov oziroma njihovem zapiranju imelo 87 sestankov in posvetovanj z različnimi deležniki: MZ, NIJZ, ZRSŠ, CPI, predstavniki ravnateljskih združenj, predstavniki Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije in Zvezo aktivov svetov staršev Slovenije.

Navedbo glede neupoštevanju epidemiološke stroke pri odpiranju in zapiranju šol zavračamo, saj so bili predstavniki NIJZ in MZ v kontekstu zgoraj opredeljenega usklajevanja mnenj več kot 20-krat navzoči na sestankih, ki jih je sklical MIZŠ.

Pregled sestankov in posvetovanj MIZŠ v času COVID-19 je dostopen v prilogi **Sestanki v času COVID-19-od 17.3.2020 dalje**.

4. Diskriminacija nekaterih skupin šolajočih se otrok in dijakov

Zavedamo se, da med izobraževanjem na daljavo vsi učenci nimajo enakih pogojev. Zato smo na ministrstvu skupaj z ZRSŠ temu vprašanju namenili posebno pozornost. V smernicah šole med drugim pozivamo, naj posebno pozornost namenijo ranljivim skupinam učencem ter učencem z učnimi in drugimi težavami. Pomembno je, da šole tudi tem učencem omogočijo napredek v njihovem znanju. Podpora učencem, ki potrebujejo pomoč iz različnih razlogov, naj bo usmerjena v individualni pristop učiteljev izvajalcev dodatne strokovne pomoči, spremljevalcev, romskih pomočnikov, ki z različnimi pristopi glede na individualne potrebe učencev pomembno pripomorejo k napredku učencev.

Pomembno je njihovo sodelovanje z razrednikom in drugimi učitelji oddelka. Poseben poudarek je dan evidentiranju učencev in dijakov, ki niso vključeni v izobraževanje na daljavo, ter vzpostavitvi stika z vsemi učenci ob upoštevanju različnih tehničnih zmožnosti za izobraževanje na daljavo.

MIZŠ je v zvezi z izvajanjem izobraževanja na daljavo posebno skrb namenilo preprečevanju nastajanja večjih razlik med učenci pri osvajanju znanja v tem času in posebno skrb ranljivim skupinam. Posebej smo izpostavili pomoč romskim otrokom in njihovim staršem, učencem in dijakom priseljencem ter učencem in dijakom z učnimi težavami in posebnimi potrebami. Tako je že takoj ob prenosu izobraževanja v šolah v izobraževanje na daljavo ZRSŠ 25. marca 2020 izdal **Strokovna navodila za ravnateljice in ravnatelje osnovnih šol o izvajanju izobraževanja na daljavo v izrednih razmerah**, 27. marca 2020 pa **Strokovna navodila za ravnateljice in ravnatelje v programih gimnazij, srednjega strokovnega, srednjega poklicnega in nižjega poklicnega izobraževanja**. Nanašajo se na načrtovanje, organizacijo in izvedbo aktivnosti izobraževanja na daljavo. ZRSŠ je ravnateljice in ravnatelje pozval, naj iz navodil izberejo in postopno vpeljejo tisto, kar je glede na značilnosti njihove šole smiselno in potrebno za čim bolj kakovostno izpeljavo izobraževanja na daljavo. Priporočeno je bilo, da šole v aprilu aktivnosti usmerijo predvsem v preverjanje znanja ter zagotavljanje vključitve vseh učencev v izobraževanje na daljavo s poudarkom na ranljivih skupinah učencev (tudi učenci priseljenci) in učencev z učnimi težavami.

Prav tako se je ob razglasitvi epidemije COVID-19 posebej angažiral CŠOD, ki je nosilec projekta Skupaj za znanje, namenjenega zagotovitvi pomoči romskim otrokom in njihovim staršem pri vključevanju v sistem vzgoje in izobraževanja ter pri pridobivanju novih znanj tudi zunaj šolskih prostorov. V okviru tega projekta na različnih šolah deluje 26 romskih pomočnikov, ki so vez med šolo in starši otrok, dodatno pa ima CŠOD vzpostavljeno mrežo pedagoških koordinatorjev, izvajalcev dejavnosti v večnamenskih centrih in mentorjev.

Vsi ti sodelavci so se v tem obdobju osredotočili na nudenje pomoči in podpore dvema ključnima ciljnim skupinama, to so romski starši in otroci, ki v tem času resnično potrebujejo pomoč zaposlenih na projektu. Prav tako so priskočili na pomoč osnovnim šolam in njihovim strokovnim delavcem pri organizaciji izobraževanja na daljavo na način, da se v tako obliko izobraževanja vključujejo tudi romski otroci. V tem času so se razvile različne oblike medsebojnega sodelovanja.

ZRSŠ v navodilih posebno skrb namenja učencem in dijakom s posebnimi potrebami in učnimi težavami ter priporoča, naj šole za učence, dijake, ki so lahko v družinah v izjemnih stiskah, organizirajo svetovalne storitve na daljavo, za učence, dijake z učnimi težavami pa tudi učno pomoč po dogovoru. Zanje naj individualizirajo navodila ter jih prilagodijo specifičnim potrebam učenca in dijaka.

V okviru skrbi za ranljive skupine je MIZŠ v obdobju postopnega odpiranja vrtcev in šol v začetku maja z okrožnicami opredelilo, da je od 25. maja 2020 v izobraževanje na šolah predvideno vključevanje učenk in učencev 9. razreda osnovne šole, s tem dnem pa smo zagotovili tudi organizacijo dejavnosti za otrok z učnimi težavami (od 4. do 8. razreda), ki v tem šolskem letu niso uspeli doseči minimalnih

standardov znanja pri posameznih predmetih in bi bila lahko njihova ocena ob zaključku pouka v tem šolskem letu pri posameznih predmetih negativna. Prav tako so se v šolske klopi vrnila dijaki nižjih letnikov, ki pri utrjevanju snovi in zaključevanju šolskega leta potrebujejo pomoč oziroma je njihova vključitev v šolo nujna zaradi pridobivanja ustreznega praktičnega znanja in veščin.

V priporočilih za vse izobraževalne segmente, izdanih v obdobju izobraževanja na daljavo v šolskem letu 2019/20 (**Priporočila za ponovno odprtje vrtcev v času posebnih razmer, Priporočila za prehod iz izobraževanja na daljavo v izobraževanje na šoli oziroma v oddelku za učence 1. triade v osnovni šoli, Priporočila za zaključek izobraževanja v zaključnih letnikih v programih gimnazijskega, nižjega poklicnega, srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja, Priporočila za nadaljevanje in zaključevanje izobraževalnega procesa v programih nižjega poklicnega, srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, Priporočila za prehod iz izobraževanja na daljavo v izobraževanje na šoli za učence 9. razreda in za učence z učnimi težavami 2. in 3. VIO v osnovni šoli, Priporočila za izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela v programih za otroke s posebnimi potrebami v šolskem letu 2019/2020**) je razvidno, da je bila posebna pozornost namenjena ustvarjanju pogojev za varno in spodbudno učno okolje, še zlasti za ranljivejše skupine otrok, učencev in dijakov. V primerih, ko učitelji pri učencih zaznajo večje stiske (npr. odklanjanje šole, strahovi), se povežejo s šolsko svetovalno službo in po potrebi s svetovalnimi centri. Izredno pomemben je tudi konstruktiven dialog s starši.

V začetku šolskega leta 2020/2021 je vzgojno-izobraževalni proces v Sloveniji potekal na običajen način, vendar so zaradi razmaha drugega vala epidemije vzgojno-izobraževalne ustanove od 19. oktobra postopoma zapirale svoja vrata in so z izjemo ustanov za izobraževanje učenk in učencev s posebnimi potrebami ter vrtcev v minimalnem obsegu varstva otrok staršev, ki varstvo nujno potrebujejo, do sredine januarja 2021 ostale zaprte.

Glede na dejstvo, da epidemiološka slika ni bila taka, da bi udeležencem na področju vzgoje in izobraževanja lahko zagotovili varno učno okolje, smo v nadaljevanju vzgojno-izobraževalne institucije opolnomočili z vsebinskimi dokumenti, ki jih je pripravil ZRSŠ. **28. oktobra 2020** je bila najprej srednjim šolam, **30. oktobra 2020** pa še osnovnim šolam, osnovnim šolam s prilagojenim programom, zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter glasbenim šolam posredovana **okrožnica Zavoda RS za šolstvo v zvezi s podporo pri izvajanju pouka na daljavo**, v kateri je bilo mnogo informacij v podporo ravnateljem in učiteljem pri pripravi in izvedbi pouka na daljavo, vključno s poudarkom na delu z ranljivimi skupinami.

4. novembra 2020 je bila osnovnim šolam, osnovnim šolam s prilagojenim programom ter zavodom za izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, 5. novembra pa srednjim šolam posredovana **okrožnica glede zagotavljanje toplega obroka za učence in dijake, za katere je v času zaostrenih epidemioloških razmer organizirano izobraževanje na daljavo**. V zvezi z zagotavljanjem brezplačnega toplega obroka za učence in dijake, za katere je v času zaostrenih epidemioloških razmer organizirano izobraževanje na daljavo in tak obrok potrebujejo, smo po

usklajevanju z občinami oblikovali možnosti, ki se upoštevajo glede na organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela, in sicer ko je za vse učence in dijake organizirano izobraževanje na daljavo ter ko je pouk za učence in dijake organiziran kombinirano – kot izobraževanje na daljavo in izobraževanje v šoli ali če je pouk za vse učence in dijake organiziran v šoli.

Ne glede na to, da so od 19. oktobra 2020 srednje šole začasno začele celotni pedagoški proces izvajati na daljavo, je bila 20. oktobra 2020 dijaškim domovom in srednjim šolam z dijaškim domom posredovana **okrožnica v zvezi z delovanjem dijaških domov v času zaostrenih epidemioloških razmer**. Čeprav so dijaški domovi spodbudili večino dijakov k odhodu domov, smo v teh neugodnih epidemioloških razmerah želeli spodbuditi k zagotavljanju čim bolj varnega okolja za dijake in študente, ki nadaljujejo bivanje v dijaškem domu (dijakom in študentom, katerih bivanje na domačem naslovu je v tem času predstavljalo visoko tveganje prenosa okužbe na druge ranljive osebe doma, oziroma dijakom in študentom tujcem ter mladoletnikov brez spremstva s statusom prosilca mednarodne zaščite oziroma s priznano mednarodno zaščito).

Poudarek na delu z ranljivimi skupinami je izražen tudi v **Priporočilih učiteljicam in učiteljem za izvajanje pouka na daljavo z učenci razredne stopnje**, ki jih je pripravil ZRSS.

Pomembno je izpostaviti skrb za **diferenciacijo** (izbirnost, samostojnost, razlike med učenci, specifične skupine učencev – priseljenci, PP, Romi, nadarjeni ...) in individualni napredek pri učenju posameznika.

Glede preverjanja in ocenjevanja znanja v spremenjenih učnih okoliščinah smo strokovnim delavcem v prilogi 13. novembra 2020 posredovali posodobljena **priporočila Zavoda RS za šolstvo**. Pozvali smo jih, da naj skupaj s svetovalnimi delavkami in delavci dodatno pozornost usmerijo v zagotavljanje vključevanja **vseh** otrok v izobraževanje na daljavo in pri tem posebno pozornost namenijo ranljivim skupinam (priseljencem, otrokom z učnimi in drugimi težavami, Romom, socialno ogroženim, učenkam in učencem, ki nimajo dostopa do spleta ...), da se lahko v posebnih okoliščinah omogoči temeljna pravica do izobraževanja prav vsakemu.

Ker je epidemiološka slika konec novembra nakazovala možnost vrnitve vsaj dela osnovnošolskih otrok v šolske klopi, so bila 26. novembra 2020 izdana **Priporočila za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa v osnovnih šolah, glasbenih šolah in šolah s prilagojenim programom, ki jih je pripravil ZRSS**. Priporočila se dotikajo petih prednostnih področij ob ponovnem vstopu v šolski prostor: **Preverjanje in ocenjevanje znanja, Načrtovanje in izvajanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti v 1. VIO, Psihološko sociološki vidik načrtovanja in izvajanja dejavnosti, Pedagoško didaktični vidik, Načrtovanje in izvajanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti za učence iz ranljivih skupin**. V teh priporočilih so strokovnjaki ZRSS navedli nekatere ključne poudarke, na katere naj bodo učitelji še zlasti pozorni pri delu z ranljivimi skupinami učencev (kateri komunikacijski medij (računalnik, tablica, telefon) je za družino najprimernejši; kakšno je znanje njihove uporabe pri starših in učencu; navodila staršem in učencu morajo biti razumljiva, jasna in sprotna; razrednik, ŠSD ali drugi strokovni delavec šole si mora vzeti dovolj časa za svetovanje o

organizaciji dela in učenja v domačem okolju ter učencem iz ranljivih skupin in njihovim staršem nuditi potrebno podporo). V zvezi s podporo učencev s posebnimi potrebami smo usmeritve šolam poslali že v aprilu 2020.

Za delo z učenci Romi smo svetovali, naj razrednik in romski pomočnik posebno pozornost namenita predvsem ohranjanju in vzdrževanju stika z družino. Po povratku učencev v šolo učitelj preveri doseganje znanja med izobraževanjem na daljavo, ugotovi primanjkljaje in načrtuje njihovo postopno odpravljanje.

Prav tako je bila 26. novembra 2020 posredovana okrožnica v zvezi z načinom ocenjevanja srednjim šolam, dijaškim domovom in organizacijam za izobraževanje odraslih. ZRSŠ je pripravil **Priporočila za preverjanje in ocenjevanje znanja v srednji šoli v času izvajanja pouka na daljavo**. Kot temeljni pogoj za učinkovito preverjanje in ocenjevanje znanja se izpostavlja stik **z vsemi** dijaki. Pomembno je, da učitelji poznajo razmere, v katerih dijaki lahko sodelujejo v procesu izobraževanja na daljavo (tudi dijaki z odločbami, tujci in dijaki z nizkim socialno-ekonomskim statusom). Podpora dijakom, ki **potrebujejo dodatno pomoč** (dijaki z učnimi težavami, tujci ...), je ključnega pomena. Individualni pristop in hkrati usklajeno delovanje vseh učiteljev in drugih strokovnih delavcev, ki delajo s takim dijakom, lahko pomembno pripomoreta k njegovemu napredku.

Glede na epidemiološko sliko v Sloveniji je Vlada RS v sredo, **20. januarja 2021**, sprejela Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (Uradni list RS, št. 9/2021). Nemudoma smo osnovnim in glasbenim šolam posredovali **okrožnico glede postopnega odpiranja šol in izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela na področju osnovnega in glasbenega šolstva od 26. januarja 2021 naprej**. ZRSŠ je ob ponovnem vključevanju otrok v izobraževanje na šoli pripravil **Priporočila o izzivih izkazovanja in ocenjevanja znanja na raznolike načine ter Priporočila za izvajanje vzgojno izobraževalnega dela v 1. VIO po povratku v šole**, ki smo jih priložili k okrožnici. Priporočila dopolnjujejo in nadgrajujejo Priporočila za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa v osnovnih šolah, glasbenih šolah in šolah s prilagojenim programom z dne 26. novembra 2020.

22. januarja 2021 je bila tudi srednjim šolam in dijaškim domovom posredovana okrožnica glede novih določil v Odloku o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih. Z novim odlokom je po novem dodatno določena izjema, da je vstop v šolske prostore mogoč tudi **dijakom, ki potrebujejo nujno pomoč šolske svetovalne službe**, in za izvedbo nujnih postopkov, povezanih z nadaljevanjem izobraževanja (ne glede na regijo).

12. februarja 2021 smo srednjim šolam ob vrnitvi v šolske klopi posredovali **okrožnico Zavoda RS za šolstvo v zvezi s podporo pri izvajanju pouka na srednjih šolah**. V okrožnici je poudarjeno, da ponovna vrnitev v šole ne glede na to, kdaj se bo pouk »v živo« začel izvajati za posamezne skupine dijakov, ne pomeni le nadaljevanja pouka v običajnem šolskem okolju, temveč od učiteljev in drugih strokovnih delavcev zahteva premišljen pristop in občutljivost za stiske dijakov. Posebej to velja za

dijake zaključnih letnikov, ki jih čaka matura ali zaključni izpit, in za ranljive skupine. Prav tako smo **12. februarja 2021** osnovnim in glasbenim šolam posredovali **okrožnico Zavoda RS za šolstvo z vsebinskimi usmeritvami in poudarkom o izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela po povratku učencev v šolo.**

Glede na cilje, ki jih je MIZŠ v času izobraževanja na daljavo uresničevalo, je poleg poudarka na pomoči romskim otrokom in njihovim staršem, učencem in dijakom priseljencem ter učencem in dijakom z učnimi težavami in posebnimi potrebami pomemben cilj tudi potreba po čimprejšnji in celostni zagotovitvi čim bolj enakih možnosti izobraževanja na daljavo vsem šolajočim se otrokom v okviru tehnične pomoči.

Na MIZŠ smo se izvedbe pouka na daljavo in zagotavljanju dostopnosti za vse vzgojno-izobraževalne zavode in naše otroke lotili z najvišjo prioriteto. Osnovno usmeritev izvedbe pouka na daljavo smo vsem šolam zagotovili prek pripravljenih strokovnih smernic in priporočil za izvedbo pouka na daljavo. Te usmeritve smo podprli strokovno, finančno in tudi zakonodajno, tako da lahko poteka pouk na daljavo s čim manj zapleti. V nadaljevanju so navedeni nekateri ključni ukrepi, s katerimi zagotavljamo temelje za kakovostno izvedbo pouka na daljavo:

- v obdobju epidemije smo prek projekta EU SIO2020 (ki ga izvajamo prek našega javnega zavoda Arnes) šolam spomladi 2020 dobavili 9.583 kosov opreme (osebni računalniki, monitorji, prenosni računalniki, tablice in projektorji);
- iz dodatnih sredstev EU (COVID) smo kupili in že dostavili šolam 4.193 prenosnih računalnikov (septembra 2020);
- našemu javnemu zavodu Arnes smo iz projekta COVID spomladi 2020 zagotovili 1 milijon EUR za infrastrukturo in e-storitve, ki podpirajo izvajanje pouka na daljavo (poleg 2,5 milijona EUR, ki smo jih že v obdobju med letoma 2019 in 2020 zagotovili za podporo pouka na daljavo iz projekta SIO2020);
- v septembru in oktobru 2020 smo uspeli iz integralnih sredstev vsem šolam za nakup IKT-opreme zagotoviti dodatnih 3,3 milijona EUR. Nakupe izvajajo šole, zato zdaj še nimamo natančnih števil, koliko opreme so šole kupile;
- v septembru in oktobru 2020 smo uspeli iz integralnih sredstev vsem javnim univerzam za nakup IKT-opreme zagotoviti 0,6 milijona EUR;
- v času trenutnih ukrepov je MIZŠ prek Akademske in raziskovalne mreže Slovenije – Arnes do zdaj po ugodni ceni od operaterja A1 nabavilo 760 mobilnih modemov z neomejenimi podatki za trajanje enega leta;
- v času spomladanskih izrednih ukrepov smo k sodelovanju povabili tudi mobilne operaterje. Telekom Slovenije je doniral 300, A1 pa 500 mobilnih modemov z neomejenimi podatkovnimi paketi do 31. avgusta 2020. Modemi so bili prek ZRSŠ razdeljeni učencem in dijakom, za katere so šole poslale podatke, da v času izobraževanja na daljavo nimajo dostopa do interneta. Po navedenem roku sta oba operaterja podaljšala uporabo podatkovnih paketov do 31. avgusta 2021;

- ministrstvo sodeluje tudi z Gospodarskim krogom Slovenije, ki je organiziral zagotavljanje dostopa do interneta prek donatorjev sredstev v sodelovanju z operaterjem Telemach;
- vsem šolam v Sloveniji zagotavljamo dostop do pomembnih e-storitev (videokonferenčni sistem Zoom, videokonferenčni sistem MS Teams, dostop do LMS sistema Moodle, dostop do MS Office365 ...);
- vsem učiteljem smo zagotovili dostop do izobraževanj in usposabljanj za izvedbo pouka na daljavo ter vzpostavili digitalne učne načrte (prek našega javnega zavoda za šolstvo – ZRSŠ);
- ministrstvo že pripravlja dokumentacijo za nakup IKT-opreme in mobilnih modemov s podatkovnimi paketi za dostop do interneta iz sredstev sklada ReactEU (17 milijonov EUR), ki jih bo mogoče uporabiti predvidoma od marca 2021;
- pripravlja se vzpostavitev enotne vstopne točke do učnih virov za vse učitelje in učence, ki bo poenostavila dostopnost do vsebin OER in tudi do plačljivih vsebin založnikov;
- v fazi izvedbe je digitalizacija poslovnih procesov šol (projekt Pametna šola), s katerimi bomo razbremenili strokovni kader administrativnega dela, tako da bodo lahko še več časa namenili dvigu kakovosti pedagoškega dela;
- smo v zaključni fazi procesa programiranja sredstev iz sklada za okrevanje in razvoj (RRF), s katerim bomo zagotovili sredstva za digitalno transformacijo celotnega šolskega prostora v višini 295,7 milijona EUR (od tega 72,7 milijona EUR za digitalizacijo, 208 milijonov EUR za na znanju temelječo družbo in 15 milijonov EUR za zeleni prehod);
- prek javnega zavoda Arnes je bilo od marca do oktobra 2020 razvitih kar **21 različnih spletnih seminarjev**, ki si jih je v živo ogledalo **2.000 uporabnikov**, **posnetke pa 55.000 uporabnikov**. Prav tako je bilo razvitih 11 spletnih tečajev za strokovne delavce (4- do 5-) tedenski tečaji, ki so imeli **75 ponovitev** ter se jih je skupno udeležilo kar **14.000 strokovnih delavcev** v vzgoji in izobraževanju. Vseh oblik usposabljanja na področju rabe IKT-opreme in poučevanja se je na ZRSŠ v času epidemije udeležilo že **26.638** udeležencev – učiteljev.

Zavedamo se, da je kakovost izvajanja pouka na daljavo odvisna od različnih dejavnikov. Veliko izzivov pri izvedbi pouka na daljavo smo že uspešno rešili, nekaj pa jih je še pred nami. Ena naših ključnih skrbi je zagotavljanje dostopnosti in opremljenosti otrok iz socialno šibkih družin in tistih, ki živijo na ruralnih področjih, kjer imajo slabše pogoje za delo na daljavo. Vseh težav z dostopom do interneta ni mogoče rešiti z mobilnim dostopom, saj mobilni signal ne pokriva zadovoljivo celotnega ozemlja Slovenije, tovrstne problematike pa žal ni mogoče hitro rešiti. Vse take primere šole obravnavajo individualno, prav tako imajo navodilo, da družinam, ki nimajo ustrezne opreme, to posodijo (torej svoje šolske računalnike posodijo tem družinam), če pa bi jim tudi šolskih računalnikov in opreme zmanjkalo, si šole priskočijo na pomoč in si v času trajanja pouka na daljavo posodijo opremo tudi med seboj.

Ocenjujemo, da smo vzpostavili mehanizme, s katerimi zagotavljamo, da izvedba pouka na daljavo teče na čim višji možni kakovostni ravni. Vsekakor je pred nami še veliko izzivov (npr. v družinah z več otroki zagotoviti prilagojeno rabo IKT-opreme), ki jih rešujemo sproti in skupaj.

5. Nezagotovitev pogojev za varno in zanesljivo izvedbo šolskih tekmovanj; ali je bilo na tem področju kar koli narejeno

V času veljave Odloka o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih tekmovanj in tudi drugih aktivnosti v teh prostorih ni bilo mogoče izvajati. V času zaprtja vrtcev in šol so nekateri izvajalci organizirali tekmovanja v spletnih izvedbah, nekateri pa so se odločili, da jih za letošnje šolsko leto odpovejo. Za tista tekmovanja, ki nimajo možnosti spletne izvedbe, na ministrstvu v sodelovanju z ZRSS pripravljamo nov razpored (koledar). Če bo potrebno, bomo omogočili izvedbo tekmovanj tudi v septembru. Glede tega so obveščeni tudi kolegi na MDDSZ, saj bo treba prilagoditi roke za prijavo za Zoisovo štipendijo.

Poleg morebitnega podaljšanja koledarja šolskih tekmovanj smo na ministrstvu v kontaktu s predstavniki NIJZ – pripravili bomo smernice za izvedbo predvsem državnega nivoja tekmovanja, na katerem se navadno združuje veliko učencev ali dijakov iz različnih šol in regij.

Glede tekmovanj bi bilo vredno omeniti tudi to, da smo na ministrstvu pripravili nov Pravilnik o sofinanciranju šolskih tekmovanj, ki je trenutno v javni razpravi in v medresorskem usklajevanju. Nov pravilnik bo bistveno spremenil način financiranja tekmovanj, prav tako vpeljuje veliko izboljšav v zvezi z izvedbo, dostopnostjo in kakovostjo, z razpisom pa nameravamo razdeliti občutno več sredstev kot do zdaj (s pribl. 145.000 na pribl. 290.000). Tekmovanja iz znanj bodo tako izbrana vnaprej in bolje finančno podprta, imela bodo prepoved zaračunavanja kotizacij, dostopna bodo vsem učencem ali dijakom.

Prav tako v tem trenutku pripravljamo dokumentacijo za podaljšanje projekta ESS za delo z nadarjenimi, ki omogoča oziroma vključuje delo mentorjev z dijaki in tudi pripravo na tekmovanja.

6. Ogrožanje prihodnosti mladih zaradi odsotnosti načrta za odpravljanje negativnih socialnih in učnih posledic zaprtja šol

Na MIZŠ se že od uvedbe izobraževanja na daljavo marca 2020 ob pripravi rešitev za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa v osnovno- in srednješolskem izobraževanju zavedamo in upoštevamo, da je treba otrokom in mladostnikom zagotavljati varno in spodbudno učno okolje, v okviru katerega imajo pogoje za skladen in celosten telesni, spoznavni, čustveni in socialni razvoj, in to ne glede na model, po katerem v posameznem obdobju šolskega leta poteka izobraževanje.

Zato da bi omogočili nepretrganost vzgojno-izobraževalnega dela epidemiji navkljub, je MIZŠ skupaj z javnimi zavodi s področja izobraževanja in v sodelovanju z ravnatelji in ravnateljicami pripravilo ukrepe, usmerjene v več smeri:

- ustvariti pogoje za izobraževanje na daljavo za vse učence in učenke ter dijake in dijakinje (šole so zagotovile računalnike, modeme, kamere, povezave z internetom);
- omogočiti osvajanje znanja in doseganje standardov znanja in ciljev pouka, določenih z izobraževalnimi programi;

- zagotavljati druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela (npr. dodatno strokovno pomoč, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti, ure oddelčne skupnosti) ter svetovanje in pomoč šolske svetovalne službe za učence in učenke ter dijake in dijakinje,

kar je vse pomembno za dobrobit otrok in mladostnikov ter za omilitev posledic epidemije na otroke in mladostnike.

Prav zato je MIZŠ na teh podlagah šolam in drugim vzgojno-izobraževalnim zavodom posredovalo vrsto okrožnic, usmeritev in priporočil, kako naj se šole in predvsem učitelji in učiteljice ter drugi strokovni delavci in delavke spoprimejo z izzivi pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela in nudenju podpore učencem in učenkam ter dijakom in dijakinjam v času epidemije ter ob zapiranju in vračanju v šolske prostore. Z namenom opolnomočenja učiteljev in drugih strokovnih delavcev za spopadanje s kompleksnimi vprašanji, povezanimi s situacijo ob epidemiji, je bila in je še na voljo vrsta usposabljanj in seminarjev.

Dejstvo je, da izobraževanje oziroma pouk poteka, čeprav v drugačni obliki, kot smo bili vajeni. Pomembno je izpostaviti, da se uresničujejo in izvajajo učni načrti. Cilji osnovno- in srednješolskega izobraževanja niso cilji, ki so lahko izpolnjeni v enem šolskem letu, in prav tako to niso cilji, za katere je mogoče trditi, da ne bodo izpolnjeni po zaključku obveznega devetletnega izobraževanja ali zaključka srednješolskega izobraževanja le na podlagi dejstva, da v določenem obdobju poteka izobraževanja na daljavo. Proces doseganja ciljev osnovnošolskega izobraževanja se začne z vstopom v šolo in traja skozi celotno obdobje devetletke. Določeno trajanje izobraževanja je opredeljeno tudi v srednješolskem izobraževanju. Nesporno je hotenje in ravnanje vseh deležnikov na področju vzgoje in izobraževanja usmerjeno v cilj, da bi se vzgojno-izobraževalni proces začel čim prej izvajati fizično v vzgojno-izobraževalnih institucijah, hkrati pa se vlagajo vse moči v to, da bi izobraževanje na daljavo teklo čim bolj optimalno, da bi učitelji s poučevanjem na daljavo učencem nudili potrebno razlago in kakovostno podporo pri učenju ter pri socialno-čustvenem razvoju. Ker se tudi izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa na daljavo spreminja, prilagaja razmeram, povezanim s COVID-19, šole redno prejemajo tudi podrobnejša navodila, priporočila, usmeritve s strani MIZŠ, ZRSŠ, Inšpektorata RS za šolstvo ter NIJZ, s katerimi si vsi skupaj prizadevamo, da vzgojno-izobraževalni proces poteka čim bolj nemoteno. Šole tudi pri izobraževanju na daljavo izvajajo **svetovalno pomoč za učence**, ki jo potrebujejo. Strokovni delavci učence, čeprav fizična prisotnost ni mogoča, spodbujajo tudi k medsebojnemu sodelovanju, povezovanju, vendar na drugačen, razmeram prilagojen način. Poleg učiteljev in svetovalnih delavcev na šolah, ki učencem zagotavljajo podporo glede stisk na socialno-čustvenem področju, je bil na nacionalni ravni pripravljen zbirnik ukrepov in virov pomoči, namenjen posameznikom (otrokom, mladostnikom ali odraslim) in organizacijam, objavljen pa je na spletni strani NIJZ. Gre za osvežen seznam strokovno usposobljenega osebja in preverjenih programov, ki ga je pripravil NIJZ.

Zaradi večje učinkovitosti izobraževanja na daljavo je ZRSŠ za predmete v osnovni in srednji šoli učiteljem priporočil učne sklope za izvajanje pouka na daljavo in pripravil primerne možne izvedbe

pouka na daljavo z zajetimi cilji za prednostno obravnavo na daljavo. Za načrtovanje in izvajanje pouka na daljavo je učiteljem na voljo opomnik, ki z vprašanji usmerja strokovne delavce k razmisleku o izvajanju pouka na daljavo ter o učinkovitem učenju in poučevanju. Objavljen je tudi na spletni strani ZRSŠ. Posebno pozornost glede doseganja standardov znanja in socialno-čustvenih primanjkljajev učencev bodo **šole usmerile ob ponovnem povratku v šolo**. Šole so Priporočila za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa ob vračanju v šole, ki jih je pripravil ZRSŠ, **že prejele**. Pomembno je izpostaviti, da je treba ob povratku učencev v šole najprej vzpostaviti varno in spodbudno učno okolje s posebno pozornostjo **na čustveno-socialnih vidikih**, morebitnih stiskah, strahovih ali drugih čustvenih ovirah učencev.

V okviru zagotavljanja ciljev osnovnošolskega izobraževanja bo ob vrnitvi v šolo učencem omogočeno, da obravnavane vsebine in veščine v času pouka na daljavo še dodatno utrdijo, učitelji pa pridobijo **kakovostno povratno informacijo o znanju učencev**. Glede na ugotovljeno znanje učencev ob povratku v šolo se bo učitelj odločil, ali in koliko je treba spremeniti oziroma prilagoditi letno pripravo, da bodo učenci do zaključka šolskega leta pridobili ključna znanja, ki so pogoj za uspešno nadaljevanje šolanja.

Cilje, ki bodo v tem šolskem letu obravnavani manj poglobljeno ali ostali nedoseženi, bodo učitelji sprti beležili. Ob zaključku šolskega leta bo treba v strokovnih aktivih in na zaključnih pedagoških konferencah izdelati načrte, katere cilje, kako in kdaj bodo učenci v prihodnjih letih šolanja lahko nadoknadili ali nadgradili.

Na podlagi pridobljenih podatkov na nacionalni in mednarodni ravni v zvezi z izobraževanjem na daljavo v času epidemije COVID-19 MIZŠ že načrtuje določene ukrepe, s katerimi bomo šolski prostor opolnomočili v kontekstu preseganja morebitnih primanjkljajev z vidika doseganja z učnimi načrti predpisanih ciljev in standardov znanja ter socialno-čustvenega razvoja. Hkrati poudarjamo, da na tem področju potrebujemo dodatne reprezentativne raziskave.

Čeprav se celovita evalvacija načrtuje in bodo prvi preliminarni rezultati pridobljeni predvidoma konec avgusta letos, se na MIZŠ zavedamo, da bodo posledice epidemije COVID-19 za otroke, učence in dijake v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami večplastne. Zato smo v okviru Načrta za okrevanje in odpornost že načrtovali kratko- in dolgoročne celovito zasnovane kompenzacijske ukrepe za blažitev posledic, torej za okrevanje in razvijanje odpornosti, ki bodo usmerjeni na reševanje kompleksnih pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj.

7. Škodljiv, izključevalen in podcenjujoč odnos do športa in športnih organizacij

Glede na vaše navedbe o škodljivem, izključevalnem in podcenjujočem odnosu do športa in športnih organizacij odgovarjamo, da je MIZŠ na vsako poslano pobudo različnih športnih zvez odgovorilo in jo tudi proučilo. V rdeči fazi epidemije je bilo množično odpiranje športa, kamor spadajo mladinske, kadetske starostne skupine ali celo mlajše skupine otrok, preveč tvegano za prenos okužb s COVID-

19. V Sloveniji imamo okoli 5.000 športnikov, ki imajo mladinsko kategorizacijo, in še vsaj nekaj 10.000 registriranih športnikov enake starosti, ki so se izobraževali na daljavo zaradi nevarnosti prenosa okužb.

Direktorat za šport (DŠ) je ves čas sodeloval z OKS-ZSZ in tudi s posameznimi športnimi zvezami (npr. rokometno, košarkarsko, nogometno, smučarsko). Treningi so se na individualni ravni odvijali ves čas, dokaz za to so poročila NPŠŠ (nacionalne panožne športne šole). 27. oktobra je DŠ izvajalcem NPŠŠ poslal dokument, v katerem smo strokovne sodelavce pozvali, naj izvajajo program v prilagojeni obliki na daljavo. Iz vsebinskih poročil in programa dela vseh 120 trenerjev je mogoče razbrati, da je program ves čas potekal nemoteno (le 2 športna delavca sta prejemale nadomestilo zaradi višje sile, in sicer v športni panogi atletika).

Športniki individualnih športnih panog so večinoma trenirali po individualnem programu ves čas epidemije, prav tako kolektivni, seveda pa je bil trenažni proces prilagojen možnostim vadbenega okolja. Redno smo sodelovali tudi s Plavalno zvezo Slovenije (PZS) ter iskali načine za vračanje mladinskih in kadetskih reprezentantov v trenažni proces. To je bila namreč tudi vsebina poziva PZS, ki smo ji prisluhnili. V sodelovanju z NIJZ smo našli rešitev v t. i. mehurčkih, ki so bili uveljavljeni 3. januarja 2021 v objavljenem odloku. PZS je bila po poročanju iz terena edina zveza, ki je takoj po sprejetem odloku mlajšim reprezentantom omogočila treninge v t. i. mehurčkih. Ostale športne zveze se niso organizirale na načine, ki bi mladim reprezentantom zagotovili varne treninge v mehurčkih.

Koliko mladih športnikov bo predčasno končalo športno kariero, je prezgodaj napovedovati. Tudi brez epidemije COVID-19 je osip v športu stalnica predvsem ob t. i. prehodih iz osnovne šole v srednjo in po končanem srednješolskem izobraževanju. Raziskave tudi v Sloveniji kažejo, da so še zlasti dekleta bolj občutljiva za prehode v posameznih fazah šolanja, ne smemo pa prezreti tudi razvojnih značilnostih, povezanih s starostjo. Zunanja športna igrišča so bila ves čas nedostopna za športno vadbo. Ministrstvo je večkrat med epidemijo z okrožnicami pozivalo lokalne skupnosti in vzgojno-izobraževalne zavode, naj zagotovijo možnost dostopa do športnih objektov za namen izvajanja športne dejavnosti, dovoljene z Odlokom o začasnih omejitvah pri izvajanju športne dejavnosti. Ves čas trajanja omejitev pri izvajanju športne dejavnosti so perspektivni športniki spadali v izjemo, saj se je športnikom z nazivom olimpijskega, svetovnega, mednarodnega in perspektivnega razreda iz prvega odstavka 33. člena Zšpo-1 dovoljeval proces športne vadbe in tekmovanj.

Strokovni svet RS za šport je dne 2. novembra 2020 s sklepom 9d/141 podaljšal veljavnost kategorizacije športnikov za eno leto, in to prav zaradi razglašene epidemije, zaradi katere nekatere skupine športnikov v preteklem letu niso nastopale na tekmovanjih oziroma je bilo število tekmovanj omejeno, s tem pa je bila omejena tudi možnost pridobivanja kategorizacije.

Tekmovalni sistem se med državami zelo razlikuje. Slovenija je znana po tem, da se trenažni proces za otroke začne zelo zgodaj, pa tudi število tekmovanj v mlajših kategorijah presega število tekmovanj enako starih otrok v drugih državah. Slovenija je imela slabšo epidemiološko sliko od tistih držav, ki so šport mladih do neke mere dovoljevale z manjšimi omejitvami kot v Sloveniji (Hrvaška, Italija, Avstrija).

Po drugi strani so mnoge države še bolj restriktivno omejile izvajanje športne dejavnosti, še zlasti v rdeči fazi epidemije (Irska, Francija, Nemčija itd.). Portugalska je v oranžni fazi dovoljevala treninge za mladinske kategorije, ne pa tudi tekmovanj, ko pa so prešli v rdečo fazo, so omejili tudi mladinske in kadetske kategorije. Vsaka država drugače išče glede na trenutno epidemiološko situacijo način, kako zmanjšati prenos okužb. Vsekakor pa ni samo športna stroka tista, ki lahko oceni, kaj predstavlja varno ukvarjanje s športno dejavnostjo. Gre za splet dejavnikov, ki vplivajo na to, zakaj v neki državi športne dejavnosti odpirajo ali zapirajo.

S 15. februarjem so bila dovoljena tudi tekmovanja drugoligašev, kar bo ob ugodni epidemiološki sliki v prihodnjih mesecih omogočalo izpeljavo prvenstev v sezoni 2020/21. Sprostitve v odloku z dne 11. februarja 2021 so omogočile tudi izvedbo tekmovanj športnikov, registriranih v starostni kategoriji mladinci. Posamezne panožne zveze imajo pripravljene spremenjene urnike izvedbe tekmovanj.

Športna sfera je bila v okviru protikoronske zakonodaje naslovljena posredno in neposredno. Med posredne ukrepe vsekakor lahko prištejemo ukrepe, ki v okviru protikoronske zakonodaje pomagajo delodajalcem in samozaposlenim, ki delujejo na področju športa (društva, zveze, zavodi, gospodarske družbe, samostojni športni delavci, poklicni športniki in drugi samozaposleni v športu). S protikoronskimi ukrepi je omogočeno delno povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo, izredna pomoč v obliki mesečnega temeljnega dohodka samozaposlenim v športu, delno povračilo izgubljenega dohodka samozaposlenim in družbenikom za čas trajanja karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka, nadomestilo osebnega dohodka zaradi kratkotrajne odsotnosti zaradi bolezni, delno subvencioniranje skrajšanja polnega delovnega časa. V okviru Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 je omogočeno poročstvo Republike Slovenije za poplačilo kreditnih pogodb, sklenjenih v obdobju od 12. marca 2020 do 30. junija 2021 (pomoč za ponudnike športnih programov, organizirane kot gospodarske družbe).

V okviru PKP6 je bil sprejet ukrep, ki omogoča športnim organizacijam s področja športa možnost oprostitve plačila najemnine ali dela najemnine za uporabo javnih športnih objektov. Upravičenci so športne organizacije, ki jih določa zakon, ki ureja šport, ki so uporabniki športnih objektov in površin za šport v naravi v lasti Republike Slovenije ali v lasti samoupravnih lokalnih skupnosti (športna društva in športne zveze, registrirane v Republiki Sloveniji, zavodi za šport, pravne osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti v športu v Republiki Sloveniji, in ustanove, ki so ustanovljene za splošno koristen namen na področju športa, v skladu z zakonom, ki ureja ustanove), razen športnih društev in športne zveze Slovencev v zamejstvu v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Obdobje nezaračunavanja najemnine ali dela najemnine je obdobje trajanja razglašene epidemije COVID-19 na območju Republike Slovenije oziroma obdobje, v katerem v skladu s sprejetimi predpisi uporaba ni bila dopustna ali pa je bila bistveno otežena, in traja od vključno 19. oktobra 2020 do 30. aprila 2021.

Ministrica je 6. januarja sklicala posvetovalno skupino na temo sproščanja ukrepov za področje športa, v kateri so bili predstavniki direktorata za šport, NIJZ, Fakultete za šport, Stokovnega sveta za šport,

Zavoda za šport Planica, OKS-ZŠZ in Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa in UKC Maribor. Na srečanju so bila predstavljena izhodišča za oblikovanje predloga načrta sproščanja. V tistem obdobju je bilo 1.177 hospitaliziranih bolnikov in več kot 3.300 pozitivnih testov/dan.

Svetovalna skupina je podprla naslednje sklepe:

- Svetovalna skupina predlaga, da se kriterij 7-dnevenega povprečja števila okužb iz vladnega načrta sproščanja ukrepov ob pojenjanju pandemije COVID-19, na podlagi katerega se določa sproščanje ukrepov oziroma prehod med posameznimi fazami, spremeni iz absolutne številke v delež ali pa se odpravi.
- Svetovalna skupina predlaga, da se dovoli izvajanje športno-rekreativne vadbe na zunanjih površinah (zunanjih športnih objektih in površinah za šport v naravi) tudi v organiziranih skupinah do 6 vadečih pod strokovnim vodstvom ob upoštevanju najmanjše medosebne razdalje dveh metrov.
- Svetovalna skupina predlaga, da se dovoli izvajanje športne vadbe mlajših kategorij športnikov na zunanjih površinah (zunanjih športnih objektih in površinah za šport v naravi) tudi v organiziranih skupinah do 6 vadečih pod strokovnim vodstvom ob upoštevanju najmanjše medosebne razdalje dveh metrov.
- Svetovalna skupina predlaga, da se omogoči prehajanje meja občin tudi med statističnimi regijami za namen izvajanja športne dejavnosti.
- Svetovalna skupina soglašča, da se pri načrtovanju ukrepov sproščanja športno-rekreativne vadbe v zaprtih športnih prostorih poleg omejitve števila udeležencev na razpoložljivo vadbena površino upošteva tudi kakovost prezračevanja. Predloge kriterijev za sporočanje športno-rekreativne vadbe v zaprtih športnih prostorih bo svetovalna skupina obravnavala po pridobitvi predlogov tehnične stroke za področje prezračevanja stavb. Do potrditve novih meril za sporočanje omejevalnih ukrepov pri izvajanju športno-rekreativne vadbe v zaprtih športnih prostorih se uporabljajo kriteriji iz Odloka o začasnih omejitvah pri izvajanju športnih programov (Uradni list RS, št. 204/2021), ki pri izvajanju športno-rekreativne dejavnosti v notranjih prostorih omejujejo število vadečih na vsakih 50 m² razpoložljive vadbene površine in najmanjšo razdaljo med vadečimi 5 metrov.
- Svetovalna skupina predlaga, da se skupina kategoriziranih športnikov uvrsti na prednostni seznam upravičencev do cepljenja proti koronavirusu, in sicer takoj za prednostnimi ranljivimi skupinami.

Skupina je nato še en mesec usklajevala načrt sproščanja za področje športa (t. i. športni semafor).

12. februarja pa je ministrica uspela z novim vladnim odlokom za področje športa in tako so se 15. februarja sprostile nekatere omejitve za registrirane in tudi rekreativne športnike. 14. februarja je

MIZŠ v sodelovanju z OKS in Fakulteto za šport izpeljalo dva spletna seminarja za izvajalce športne dejavnosti z namenom, da se vsi udeleženci pripravijo na varno in odgovorno odpiranje športnih dejavnosti.

Kot odziv na epidemijo in upad gibalne učinkovitosti so v Letnem programu športa namenjena višja finančna sredstva za program Hura prosti čas, zato da bodo društva organizirala počitniške športne dejavnosti za otroke (npr. plavalne tečaje). Poleg tega se pri investicijah razpisuje obnova ali gradnja zunanjih športnih površin v naravi, pri čemer se pričakuje, da bo okoli 50 občin dobilo nove zunanje športne površine, na katerih bodo lahko občani (tudi otroci) izvajali športno-rekreativno dejavnost na prostem.

V novi evropski finančni perspektivi se načrtuje projekt t. i. zdravega življenjskega sloga, ki bo namenjen družinam in ga bodo izvajala športna društva na lokalni ravni. Eden osrednjih ciljev je oblikovati program za integrirano preprečevanje in obvladovanje upada gibalne učinkovitosti, povezane z življenjskim slogom in epidemijo COVID-19, pri čemer je posebej izpostavljena vadba oziroma telesna dejavnost.

8. Škodljiv predlog za ukinitve sklada za financiranje nevladnih organizacij

Na MIZŠ smo vseskozi podpirali dvig odstotka od dohodnine z 0,5 na 1 odstotek za nevladne in druge organizacije, saj tako pomagamo tudi tistim nevladnim organizacijam, ki so s svojimi aktivnostmi vpete na področja našega resorja (izobraževanje, šport, znanost, mladina). S tem predlogom smo želeli ljudi spodbuditi, da bi del dohodnine namenili tudi njim.

9. Pomanjkanje dialoga s sindikati, ravnateljskimi združenji ter s strokovnimi delavci na področju vzgoje in izobraževanja pri načrtovanju vzgoje in izobraževanja v času epidemije

Na ministrstvu smo že v pomladnem času v neposrednem sodelovanju z zdravstveno in pedagoško stroko ter ob upoštevanju vidika javnosti iskali poti, o katerih smo se posvetovali in jih presojali. Glede na aktualno epidemiološko situacijo se ob upoštevanju varnostnega vidika glede postopnega odpiranja vzgojno-izobraževalnih institucij ter ob zavedanju pomembnosti vrtca in šole kot varovalnega dejavnika pri otrocih in učencih odločamo o najprimernejši poti, bodisi glede vrnitve v vrtce in šole bodisi v smeri nadaljevanja izobraževanja na daljavo.

Od 16. marca 2020, ko se je začela uporabljati Odredba o prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (Uradni list RS, št. 19/20Z), je ministrstvo v kontekstu seznanjanja z epidemiološkim stanjem in z odločitvijo o postopnem odprtju vzgojno-izobraževalnih zavodov oziroma njihovem zapiranju imelo 87 sestankov in posvetovanj z različnimi deležniki: MZ, NIJZ, ZRŠS, CPI, predstavniki ravnateljskih združenj, predstavniki Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije in Zvezo aktivov svetov staršev Slovenije.

Zaradi razmer, povezanih s COVID-19, je bilo tako spomladi kot tudi v jesenskih mesecih odločeno, da se izobraževanje iz šolskih prostorov prestavi na daljavo, saj v šolah kljub vsem predvidenim ukrepom nismo več zmogli zagotavljati varnega okolja za vse udeležence izobraževanja. S to odločitvijo izobraževanja nismo ukinili, pač pa smo glede na situacijo spremenili način izvedbe izobraževanja. V sodelovanju z ZRSŠ in NIJZ smo pripravili tudi priročnik Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji v razmerah, povezanih s COVID-19, v katerem so zapisani organizacijski modeli in priporočila za primere, ko izobraževanje poteka v razmerah, povezanih s COVID-19. Pri pripravi in oblikovanju dokumenta so med drugim sodelovali številni ravnatelji osnovnih in srednjih šol, dijaških domov, osnovnih šol s prilagojenim programom, predstavniki Univerze na Primorskem, Univerze v Mariboru in Univerze v Ljubljani, predstavniki MIZŠ, predstavniki ZRSŠ, predstavniki CPI, s področja zdravstvene stroke pa so bili pri pripravi in usklajevanju navedenih priporočil vključeni številni predstavniki NIJZ.

Pregled sestankov in posvetovanj MIZŠ v času COVID-19 je dostopen v prilogi **Sestanki v času COVID-19-od 17.3.2020 dalje**.

10. Pomanjkanje dialoga in odsotnost komunikacije z učenci in starši

Kot je bilo že opredeljeno, ministrstvo deluje v smeri neposrednega sodelovanja z zdravstveno in pedagoško stroko ter drugimi deležniki. Na zgoraj opredeljenih 87 sestankih in posvetovanjih so bili nekajkrat kot zelo konstruktiven sogovornik vključeni tudi predstavniki Zveze aktivov svetov staršev. V kontekstu komunikacije z učenci in starši odgovarjamo, da smo tako zaposleni na MIZŠ kot svetovalci ZRSŠ in CPI na voljo za vprašanja učencev in staršev. Verjamemo, da se glas učenca razlega tudi prek mnenj učiteljev, svetovalnih delavcev in ravnateljev ter staršev. V slovenskem izobraževalnem sistemu učitelji zagotavljajo priložnosti za aktivno udeležbo učencev in razvijanje njihovih spretnosti ter odnosov, ki jih bodo potrebovali kot odgovorni državljani. Tudi izobraževanje na daljavo je v skladu s smernicami ZRSŠ priložnost za izvajanje poučevalne prakse, ki spodbuja učenčevo aktivno vlogo v procesu učenja. Ena od prednostnih nalog ministrice od nastopa njenega mandata je neposredna komunikacija z otroki, učenci, dijaki, študenti in tudi s strokovnimi delavci, vodstvi vzgojno-izobraževalnih institucij ter starši. S tem namenom je ministrica obiskala že 13 srednjih šol, 16 osnovnih šol, 3 vrtce, 3 zavode za otroke s posebnimi potrebami ter 1 glasbeno šolo. Prav tako v kontekstu dialoga in zastopanja interesov dijakov izpostavljamo neposredna srečanja ministrice s predstavniki dijaške organizacije v šolskem letu 2019/20 in tudi v letošnjem šolskem letu. Po več kot letu in pol nedelovanja je ponovno v obliki aktivnega dialoga vzpostavljen Svet Vlade RS za študentska vprašanja, ki mu predseduje ministrica in se sestaja praviloma enkrat mesečno ter obravnava aktualne vsebine študija v času epidemije COVID-19 kot strateških vprašanj ter pobud, povezanih z nadaljnjim statusom študentov ter kakovostjo njihovega študija in bivanja.

11. Neustrezno zagovarjanje interesov učenk in učencev, dijakov in dijakinj pri določanju prioritete glede sproščanja ukrepov za preprečitev širjenja COVID-19

Ključni cilj tudi v šolskem letu 2020/21 je, da morata organizacija in delo v vrtcih in šolah slediti epidemiološki sliki razširjenosti novega koronavirusa in vsem potrebnim ukrepom za zajezitev bolezni.

Pri tem skuša MIZŠ slediti stroki in ravnateljem ob upoštevanju zmožnosti vrtcev in šol ter potreb otrok, učencev, dijakov in njihovih staršev. Od marca 2020 stremimo k temu, da bi se pouk v šoli lahko izvajal vsaj za del učencev, ob izboljšani situaciji pa za vse. V času, ko je stanje nestabilno in se epidemiološka slika nenehno spreminja, skušamo z okrožnicami ter z neposrednimi kontakti s šolami s podporo stroke, reševati tudi nove težave, ki se porajajo ob novih situacijah.

Z namenom, da se zagotavljata čim bolj poenoten pristop in kontinuiteta izobraževalnega procesa tudi v tem času, ministrstvo z okrožnicami šolam redno pošilja strokovna priporočila in usmeritve glede izobraževanja na daljavo, ki jih pripravljajo na ZRSŠ skupaj s pedagoško stroko in CPI.

V okviru niza strokovnih usmeritev za izvajanje izobraževanja na daljavo, ki jih je pripravil ZRSŠ v sodelovanju z ravnatelji in zunanjimi strokovnjaki, smo osnovnim šolam, osnovnim šolam s prilagojenim programom ter zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, srednjim šolam in dijaškim domovom posredovali mnogo usmerjevalnih dokumentov.

MIZŠ je skupaj s pedagoško stroko in psihološko stroko temeljito prisluhnilo izzivom in zahtevam učencev in dijakov. S tem namenom so bili za šolsko leto 2019/20 in tudi za šolsko leto 2020/21 izdani Sklepi o ukrepih za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v osnovnih šolah, glasbenih šolah. Izdana sta bila Sklep o določitvi rokov za uveljavljanje pravic in izvrševanje obveznosti na področju srednješolskega izobraževanja za šolsko leto 2019/20 ter Sklep o organizaciji pouka in ocenjevanju znanja dijakov v šolskem letu 2020/21. S tem sklepom so bili določeni ukrepi, ki omogočajo zaključek šolskega leta ne glede na to, ali bi se še vrnili v šolske klopi ali bi izobraževanja na daljavo potekalo do zaključka pouka v letošnjem šolskem letu. Sklep določa, da se pouk v srednjih šolah v šolskem letu 2020/2021 organizira v enem ocenjevalnem obdobju. Opredelili smo, da naj šole s tem uskladijo šolska pravila ocenjevanja znanja, kot so načini in roki izpolnjevanja obveznosti, določeni z učnim načrtom oziroma katalogom znanja in načrtom ocenjevanja znanja, potrebno število ocen pri posameznem predmetu oziroma strokovnem modulu v posameznem ocenjevalnem obdobju. V povezavi s sklepom ministrice o enem ocenjevalnem obdobju v tem šolskem letu je ZRSŠ pripravil Priporočila za preverjanje in ocenjevanje znanja v srednji šoli v času izvajanja pouka na daljavo, s katerimi smo želeli podpreti tako dijakinje in dijake kot strokovne delavce ter ravnatelje in učitelje pri izvajanju pouka v šolskem letu 2020/2021. Poudarjamo, da posebno pozornost namenjamo prav dijakom zaključnih letnikov, saj ob koncu izobraževanja opravljajo maturo oziroma zaključni izpit.

Zavedamo se tudi, da morajo biti pri tem deležni določenih prilagoditev, saj obe državni komisiji za splošno in poklicno maturo ugotavljata, da imajo kandidati na maturi 2021 zaradi izrednih razmer kot posledic epidemije COVID-19 slabše pogoje za pripravo na maturo zaradi zaprtja šol v šolskih letih 2019/20 in 2020/21, neizvedenega pouka in izvedbe pouka na daljavo. Zato sta obe državni komisiji že sprejeli določene prilagoditve obeh zrelostnih izpitov, ki so bile predstavljene vsem šolam in dijakom pa tudi javnosti, dokument s konkretnimi prilagoditvami pa je objavljen tudi na spletni strani <https://www.gov.si/novice/2020-12-18-matura-2021-z-nekaterimi-prilagoditvami/>.

Tudi na področju osnovnega šolstva velja, da se v skladu s sklepom vzgojno-izobraževalno delo po obveznem predmetniku izvaja v **enem** ocenjevalnem obdobju. Ocenjevanje znanja se izvaja pred učenci oddelka ali učne skupine, v času izobraževanja na daljavo pa lahko tudi individualno. Pri predmetih, za katere sta s predmetnikom določeni največ dve uri tedensko, se znanje učenca oceni najmanj dvakrat v šolskem letu oziroma najmanj enkrat v šolskem letu, če se tak predmet izvaja po fleksibilnem predmetniku. Pri predmetih, za katere predmetnik določa tri ali več ur tedensko, se znanje učenca oceni najmanj trikrat v šolskem letu. Pri ocenjevanju znanja iz posameznega predmeta učitelj uporablja različne načine ocenjevanja, pri čemer vse ocene ne smejo biti pridobljene le pisno, razen če pri predmetu, za katerega sta s predmetnikom določeni manj kot dve uri tedensko in se izvaja po fleksibilnem predmetniku, učenca ni mogoče oceniti več kot enkrat.

V zvezi z navedenimi ukrepi za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v tem šolskem letu v osnovnih in srednjih ter glasbenih šolah je ZRSŠ pripravil strokovna priporočila ter usmeritve, ki še zlasti izpostavljajo vzgojno-izobraževalno delo v kontekstu zadovoljevanja potreb ter morebitnih primanjkljajev učencev in dijakov.

12. Odsotnost sistematične evalvacije pouka na daljavo

V pomladnem času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov in po njem so bile v nacionalnem in mednarodnem prostoru opravljene določene raziskave in analize učinkov izobraževanja na daljavo na različnih področjih.¹ Ugotovitve nakazujejo, da učinki tovrstnega izobraževanja ne dosegajo enakih ravni znanja in da se težave nakazujejo pri socialno-čustvenem razvoju. Učenke in učenci, dijakinje in dijaki najverjetneje ne dosegajo enakih ravni znanja, kot če bi se pouk izvajal v šoli. Podobne ugotovitve se nakazujejo iz poročil ravnateljic in ravnateljev ter učiteljic in učiteljev in drugih deležniških skupin v Sloveniji.²

Iz mednarodnih raziskav, opravljenih v obdobju pred zaprtjem vzgojno-izobraževalnih ustanov, vemo, da slovenski učenci in učenke dosegajo v splošnem mednarodno primerjalno nadpovprečne rezultate v znanju na različnih področjih.³ Hkrati so bile tudi v teh raziskavah prepoznane neenakosti med učenci in učenkami, ki potrebujejo nenehno sistemsko obravnavo in pripravo ukrepov za zmanjševanje (npr. neenakosti v dosežkih glede na socialnoekonomsko ozadje, glede na ozadje priseljenca in glede na spol), kar potrjujejo tudi nacionalni viri.⁴ Hkrati slovenski učenci in učenke izkazujejo mednarodno primerjalno nižje ravni motiviranosti za učenje, samoregulacije učenja in občutenje pripadnosti šoli. Pri

¹ ZRSŠ: Izobraževanje na daljavo v času epidemije Covid-19, <https://www.zrss.si/digitalnahnajzavnica/IzobrazevanjeNaDaljavo/2/>; Inštitut RS za socialno varstvo: Življenje otrok v času koronavirusa, <https://public.flourish.studio/story/463626/>; UL Filozofska fakulteta, Oddelek za andragogiko in pedagogiko: Raziskava med ravnateljicami in svetovalnicami delavci, <https://pedagogika-andragogika.ff.uni-lj.si/aktualno-covid-19/>. UL Fakulteta za šport: Športno vzgojni karton, pomen gibanja, <http://www.slofit.org/barometer/COVID-19-FITbarometer>.

² 210. seja SSSI, november 2020.

³ Pedagoški inštitut, mednarodne raziskave <https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/>.

⁴ Državni izpitni center, 2017, Za večjo pravičnost šolskega sistema v Sloveniji, <https://www.ric.si/mma/za%20vecjo%20pravicnost%20solskega%20sistema/2017120508420787/>.

tem je z vidika učencev in učenk druženje s sovrstniki med najpomembnejšimi »značilnostmi« šole, zlasti za mlajše učence in učenke.⁵

O učinkih izobraževanja na daljavo je na podlagi dosedanjih nacionalnih in mednarodnih analiz⁶ mogoče postaviti hipotezo, da nastajajo primanjkljaji v socialno-čustvenem in kognitivnem razvoju učencev in učenk, dijakinj in dijakov, ki bi lahko imele dolgoročne negativne posledice.⁷ Učenci in učenke, dijakinje in dijaki v svojem razvoju niso tam, kjer bi bili, če bi vzgojno-izobraževalni proces potekal na običajen način v ustanovah. Mednarodni viri navajajo hipoteze, da je upad večji za mlajše učence in učenk ter za ranljive skupine, še zlasti za učenke in učence z učnimi težavami.

Dosedanje raziskave o izobraževanju na daljavo v Sloveniji so bile opravljene na vzorcih učenk in učencev, dijakov in dijakinj, učiteljic in učiteljev, za katere metodologija izbiranja sodelujočih ne zagotavlja celostnega pregleda stanja oziroma nacionalne reprezentativnosti za relevantne izbrane ciljne populacije. V nadaljnjem soočanju z izzivi izvajanja izobraževanja na daljavo in oblikovanja sistemskih ukrepov v podporo nadomeščanju pričakovanih primanjkljajev ter hkrati oblikovanja strokovnih podlag nadaljnega razvoja vzgoje in izobraževanja v Sloveniji potrebujemo podlage za boljše razumevanje, kako je izobraževanje na daljavo potekalo, kolikšni so primanjkljaji na področjih kognitivnega in socialno-čustvenega razvoja učencev in učenk, dijakov in dijakinj ter kakšni so učinki izobraževanja na daljavo na blagostanje strokovnih delavcev in delavk. Pomembno je pridobiti mnenja strokovnih delavcev in delavk, kateri bi bili prednostni kompenzacijski ukrepi, zlasti taki, ki jih lahko uvajamo sistemsko, ko vzgojno izobraževalni-proces poteka v ustanovah.

S predlagano študijo bi želeli prejeti utemeljene informacije in podatke o poteku izobraževanja na daljavo. Na podlagi analize stanja ter identificiranih primanjkljajev na področju znanja in socialno-čustvenega razvoja je treba načrtovati kompenzacijske ukrepe, ki bodo prispevali k odpravi teh primanjkljajev, ki so najverjetneje posledica izobraževanja na daljavo. Dodatno bi morali ukrepi prispevati k intenzivnejšemu zmanjševanju neenakosti v razvoju med učenci in učenkami, saj se predvideva, da se med izvajanjem izobraževanja na daljavo te neenakosti povečujejo, na primer še zlasti za učence in učenke iz socialnoekonomsko manj spodbudnih okolij. Izpostavljamo, da bo študija za odločevalce pomembna podlaga za morebitne vpeljave sistemskih kompenzacijskih ukrepov ter tudi nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja.

13. Odsotnost ukrepov za preprečevanje socialnih stisk mladih v času epidemije

⁵ Pedagoški inštitut, mednarodne raziskave, <https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/>.

⁶ Kuhfeld, M., in drugi (2020). Projecting the Potential Impact of COVID-19 School Closures on Academic Achievement. *Educational Researcher*, Vol. 49, No. 8, pp. 549–565, DOI: 10.3102/0013189X20965918.

⁷ Hanushek, E.A., in Woessman, L. (2020). The Economic Impacts of Learning Losses. OECD, <https://www.oecd.org/education/The-economic-impacts-of-coronavirus-covid-19-learning-losses.pdf>.

Kot smo že obrazložili v točki 4 **Diskriminacija nekaterih skupin šolajočih se otrok in dijakov**, se zavedamo, da v času izobraževanja na daljavo vsi učenci nimajo enakih pogojev. Zato smo na ministrstvu skupaj z ZRSŠ in CPI temu vprašanju namenili posebno pozornost tako v smeri tehnične podpore kot tudi zagotavljanja drugih oblik vzgojno-izobraževalnega dela (npr. dodatna strokovna pomoč, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti, ure oddelčne skupnosti, svetovanje in pomoč šolske svetovalne službe za učence in učenke ter dijake in dijakinje). Ne nazadnje je bil po spomladanski izkušnji z epidemijo takoj jeseni vzpostavljen tudi ukrep varnega, brezplačnega razdeljevanja toplih obrokov učencem iz socialno ogroženih skupin, ki se je ves čas izobraževanja na daljavo izvajal v sodelovanju ter s predano pomočjo in razumevanjem posameznih šol in občin.

Po začetnih težavah s preobremenjenostjo sistemov je vzgojno-izobraževalni proces kljub spremenjenemu učnemu okolju kontinuirano potekal na vseh osnovnih in srednjih šolah ter zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. V izobraževanje na daljavo je bila v šolskem letu 2019/20 vključena velika večina učencev osnovnih šol in dijakov srednjih šol. Po poročilih ravnateljev se na izobraževanje na daljavo v tem času ni odzvalo okoli 0,5 odstotka vseh učencev osnovnih šol in 1,3 odstotka vseh srednješolcev. Vse take primere šole obravnavajo individualno, prav tako imajo navodilo, da družinam, ki nimajo ustrezne opreme, to posodijo (šolske računalnike posodijo tem družinam), če pa bi jim zmanjkalo tudi šolskih računalnikov in opreme, si šole priskočijo na pomoč in si v času trajanja pouka na daljavo posodijo opremo tudi med seboj.

Zavedamo se, da izobraževanje na daljavo ne more v celoti nadomestiti izobraževanja v razredu, vendar pa je v dani situaciji zagotovo to najbolj optimalna rešitev izvedbe in organizacije izobraževalnega procesa, ki hkrati ne vpliva na spremembe šolskega koledarja. Nesporno je hotenje in ravnanje vseh deležnikov na področju vzgoje in izobraževanja usmerjeno v cilj, da bi se vzgojno-izobraževalni proces začel čim prej izvajati fizično v vzgojno-izobraževalnih institucijah, hkrati pa se vlagajo vse moči v to, da bi izobraževanje na daljavo teklo čim bolj optimalno, da bi učitelji s poučevanjem na daljavo učencem nudili potrebno razlago in kakovostno podporo pri učenju ter pri socialno-čustvenem in gibalnem razvoju. Šole tudi pri izobraževanju na daljavo izvajajo svetovalno pomoč za učence, ki jo potrebujejo. Strokovni delavci učence, čeprav fizična prisotnost ni mogoča, spodbujajo tudi k medsebojnemu sodelovanju, povezovanju, vendar na drugačen, razmeram prilagojen način. Poleg učiteljev in svetovalnih delavcev na šolah, ki učencem zagotavljajo podporo glede stisk na socialno-čustvenem področju, je bil na nacionalni ravni pripravljen zbirnik ukrepov in virov pomoči, namenjen posameznikom (otrokom, mladostnikom ali odraslim) in organizacijam, objavljen pa je na spletni strani NIJZ. Gre za osvežen seznam strokovno usposobljenega osebja in preverjenih programov, ki ga je pripravil NIJZ.

Posebno pozornost glede socialno-čustvenih primanjkljajev učencev šole usmerjajo ob ponovnem povratku v šolo. Šole so Priporočila za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa ob vračanju v šole že prejele. Pomembno je izpostaviti, da je treba ob povratku učencev v šole najprej vzpostaviti varno in spodbudno učno okolje, s posebno pozornostjo na čustveno-socialnih vidikih, morebitnih stiskah, strahovih ali drugih čustvenih ovirah učencev.

V okviru posledic dolgotrajnega zaprtja šol in izolacije na duševno zdravje otrok in mladostnikov je vodja enote za intenzivno otroško in adolescentno psihiatrijo Univerzitetne psihiatrične klinike Ljubljana **Maja Drobnič Radobuljac** na novinarski konferenci 25. januarja 2021 dejala: »Zadnje tedne poslušamo informacije o 30-odstotni rasti poskusov samomora pri mladostnikih, to pa so podatki samo iz ene pediatrične bolnišnice v Sloveniji. V Mariboru pa je poskusov celo do četrte manj, zato je potrebna previdnost pri interpretaciji.« Kot je povedala, trenutni podatki za Slovenijo kažejo povprečen upad oziroma enako stopnjo obravnav mladostnikov, ki iščejo pomoč. Prav tako je opozorila, da uradnih statističnih podatkov še ni.

Pomembno je poudariti, da bo ob začetku odpiranja šol verjetno pri otrocih veliko razlik, za nekatere je šolanje na daljavo lažje, za druge težje, odvisno pa je od več dejavnikov. Ključnega pomena je, da so učitelji pozorni na stanje otrok in na prepoznavanje njihovih stisk. Učitelji se bodo po potrebi (če to presega njihovo znanje ali znanje šolskih svetovalnih služb) obrnili tudi na druge strokovne službe: CSD, centre za duševno zdravje otrok, svetovalne centre, zdravstvene domove. Maja Drobnič Radobuljac je izpostavila pomen pozitivnega vzgleda v starših in učiteljih.

Klinična psihologinja in direktorica Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše **Mateja Hudoklin** je na novinarski konferenci povedala, da je bilo lani k njim napotenih manj otrok kot v preteklosti. To je sicer skrajšalo čakalne vrste, a ugotavljajo, da starši in otroci zdaj predolgo odlašajo z iskanjem pomoči, kar nazadnje pripelje tudi do povečanih potreb po bolnišnični obravnavi.

Poudarjamo, da je treba posebno oporo in dodatna izobraževanje ponuditi vzgojiteljem in učiteljem, da bodo zmogli povečati občutljivost za zaznavanje in reševanje teh problemov. Strokovni delavci so namreč pred enim od ključnih izzivov pedagoškega poklica – kako ohraniti ravnovesje med vzpostavljanjem jasne strukture (torej vzdrževanjem pravil, ki veljajo v času epidemije COVID-19) in visoke stopnje čustvene opore učencem oziroma zagotavljanjem take razredne klime, da bo kljub novim pravilom vključujoča ter bo zagotavljala tudi zadovoljevanje socialnih in čustvenih potreb otrok.

Kar se tiče srednješolskega izobraževanja, so bile takoj, ko je bil Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih (Uradni list RS, št. 9/21) sprejet, kandidatom omogočene praktične vaje, nujno potrebne za uspešno zaključevanje izobraževalnega programa. Ko je epidemiološka slika to dopuščala (od 15. februarja 2021) so bile skladno z odlokom (Uradni list RS, št. 20/2021) v srednjih šolah določene nove izjeme, in sicer za dijake v izobraževalnih programih **nižjega poklicnega izobraževanja, za dijake zaključnih letnikov srednješolskih izobraževalnih programov, za izvedbo praktičnega pouka in za udeležence izobraževanja odraslih.**

V kontekstu navedb, da »ministrstvo podatkov, na podlagi katerih bi lahko resno ocenili problem osipa, nima, saj ministrstvo k sledenju posledicam dolgotrajnega izobraževanja ni resno pristopilo«, posredujemo podatke, da ima Slovenija enega najmanjših deležev zgodnjega opuščanja izobraževanja in usposabljanja (ZOIU) v Evropi. Kazalnik »zgodnja opustitev izobraževanja« je delež vseh prebivalcev, starih 18–24 let, z doseženo 2. ali nižjo ravno izobrazbe po ISCED (končana ali

nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe), ki niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje. Zadnja izdaja **Pregled izobraževanja in usposabljanja 2019**, ki jo je Evropska komisija objavila ob drugem evropskem vrhu o izobraževanju, kaže, da se države članice bližajo cilju glede zmanjšanja **zgodnjega opuščanja šolanja**. Delež mladih v državah članicah, ki so opustili šolanje, se je s 14,2 % leta 2009 zmanjšal na 10,6 % leta 2018. V Sloveniji je bil delež mladih, ki so opustili šolanje, 4,2 %, kar pomeni, da smo na dobri poti z drugim najboljšim deležem v EU. Zavedamo se, da moramo na področju preprečevanja zgodnjega opuščanja izobraževanja in usposabljanja aktivnosti še osvetliti in nadgraditi.

14. Opustitev dolžnega ravnanja priprave razpisa za vpis v visokošolsko izobraževanje in zavajanje javnosti

40. člen Zakona o visokem šolstvu določa, da se predvideno število prostih vpisnih mest določi z razpisom za vpis, ki ga visokošolski zavodi objavijo vsako leto. Pri tem morajo o vsebini razpisa javni in koncesionirani visokošolski zavodi pred objavo pridobiti soglasje Vlade RS.

Poleg soglasja k razpisu za vpis Zakon o visokem šolstvu v pristojnost Vlade RS umešča tudi soglasje k omejitvam k vpisu. Zgodovinsko je ta določba Vladi RS omogočala, da je v primeru povečanega interesa za vpis na določen študijski program (glede na možnosti visokošolskega zavoda) lahko povečala prvotno razpisano število vpisnih mest.

Potek priprave soglasja k razpisu za vpis na dodiplomske in enovite magistrske študijske programe na javnih visokošolskih zavodih in koncesijah za študijsko leto 2021/2022 se je začel maja 2020. Ministrstvo je razpis za vpis opravilo v skladu z rokovnikom in je gradivo pred oddajo na Vlado RS usklajevalo z vsemi visokošolskimi zavodi in NAKVIS-om od maja 2020. Razpisna mesta na področju zdravstva (medicina, dentalna medicina, zdravstvena nega, babištvo, fizioterapija ter vprašanje koncesij) ter vprašanje financiranja smo usklajevali z ministrstvom, pristojnim za zdravje, celoten razpis z ministrstvom, pristojnim za finance, in s Službo Vlade za zakonodajo, vprašanje vpisnih mest pa z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu prek RKRS in UL, ki opravlja nacionalno nalogo koordinatorja

Širša razprava na vladi je bila usmerjena v strateško razvojno vlogo študijskih programov in visokošolskega izobraževanja z vidika razvojnih potreb družbe, delovnih mest, poklicnih kvalifikacij in razvoja države. Na podlagi razprave je bila končna odločitev vlade sprejeta po dodatno izvedenem posvetovanju predstavnikov vlade s predstavniki visokošolskih zavodov ter gospodarstva, ki je potekalo v popoldanskem času 4. februarja 2021.

Vlada je na dopisni seji 5. februarja 2021 dala soglasje na vsa predlagana vpisna mesta in jih dodatno še povečala na medicini na Univerzi v Ljubljani (za 40 mest) in Univerzi v Mariboru (za 10 mest) ter na programu računalništvo in informatika na Univerzi v Ljubljani (za 40 mest) in Univerzi na Primorskem (za 10 mest).

Vsi procesi, povezani z vpisnimi postopki, vključno z izvedbo informativnih dni, tečejo nemoteno in po vseh zastavljenih časovnicah, kot vsako leto. Prav to je tudi Služba za odnose z javnostmi MIZŠ v času priprave in sprejemanja dokumenta ves čas komunicirala v javnosti.

15. Zamude pri pripravi in vložitvi Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti ter strateških dokumentov na področju visokega šolstva in znanosti ter inovacij

Priprava Zakona o znanstvenoraziskovalni dejavnosti je bila v programu dela v mandatih preteklih vlad, ki niso uspele predložiti zakona v Državni zbor, saj je predlog zakona ob zaključku ali prekinitvi njihovih mandatov prišel le do postopka medresorskega usklajevanja. Vlada je v programu dela zapisala, da bo predlog zakona uskladila in poslala v Državni zbor konec leta 2020. V postopkih medresorskega usklajevanja in dodatnih usklajevanjih z zunanjimi deležniki so se izpostavile še nekatere dileme in pobude, ki so prek dodatnega usklajevanja z deležniki (KOsRIS in univerze ter zasebni zavodi) v tem trenutku v zadnji fazi dogovarjanja (izračun izhodiščnega stanja skladno s 103. členom predloga zakona, umestitev področja prenosa tehnologij, ustrezna umestitev raziskovalcev, živečih v zamejstvu in tujini ...). Po vsebinski uskladitvi se bo priprava nadaljevala v skladu s Poslovnikom Vlade RS, nato bo predlog vložen v Državni zbor.

Veljavni Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti določa, da predlog Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije pripravi Vlada Republike Slovenije na podlagi izhodišč in usmeritev Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SZT). SZT je imel prvič na dnevnem redu točko ustanovitve delovne skupine v decembru 2019. Na podlagi dodatne razprave in usklajevanja znotraj SZT je bila 30. marca 2020 na 3. korespondenčni seji SZT potrjena delovna skupina za pripravo izhodišč RISS 2021–2030. Tako se je delo delovne skupine na izhodiščih začelo spomladi 2020. Kot podlaga za delo skupine sta MIZŠ in MGRT pripravila analizo izvajanja RISS 2011–2020 z obsežnimi kvantitativnimi in kvalitativnimi analizami.

Delovna skupina je pripravila predlog izhodišč, ki jih je obravnavala na več sejah delovne skupine, v kateri sta bila tudi dva mednarodna eksperta (prof. dr. Maurizio Fermeglia – Univerza Trst, in prof. dr. Carole Mundell – Univerza Bath, Velika Britanija). O svojem delu je poročala SZT, ki je izhodišča obravnavala na 4. seji SZT dne 8. oktobra 2020 in 5. seji SZT dne 2. decembra 2020. Na obeh obravnavah so člani sveta dali pripombe in komentarje, na podlagi katerih je delovna skupina oblikovala dokončen predlog izhodišč RISS 2021–2030, ki je bil potrjen na 6. seji SZT dne 20. januarja 2021, končni tekst je bil sprejet na 6. seji SZT. Prek članov delovne skupine so bile v pripravo izhodišč vključene vse relevantne deležniške skupine (npr. KOsRIS, RKRS, IAS, GZS, sindikati), tako da je bil proces priprave izhodišč vključujoč in širok. Prek predstavitev na sejah SZT so bili v nastajanje izhodišč vključeni tudi predstavniki vlade (MIZŠ, MGRT, MF, SVRK), saj so ministri prvih treh resorjev člani SZT po funkciji in so bili na nekaterih sejah SZT tudi navzoči. Na vseh sejah so bili navzoči predstavniki teh ministrstev.

Zaradi širjenja epidemije COVID-19 in zamika sprejetja mednarodnega komunikeja o bolonjskem procesu in EHEA do leta 2030 se je postopek priprave NPVŠ 2021–2030 zamaknil. Poudarjamo tudi, da je bil Direktorat za visoko šolstvo (DVŠ) v letu 2019 brez generalnega direktorja. Ob imenovanju GD in prevzemu funkcije je moral ta v dveh mesecih začeti ter zaključiti kompleksne in na zakonske roke vezane naloge, ko je z odstopom vlade januarja 2020 prešel na opravljanje tekočih poslov, med katere pa ni bil uvrščen NPVŠ kot strateški dokument. Priprava NPVŠ je bila dodatno zamaknjena zaradi z epidemijo povezanih novih nalog, ki jih je DVŠ naložila interventna zakonodaja (npr. projekt študentskih solidarnostnih dodatkov, usmerjanje zavodov iz resorne pristojnosti, usmerjanje študentov, usklajevanje kliničnih okolij in učnih baz, sodelovanje z Evropsko komisijo zaradi reguliranih študijskih programov s področja zdravstva, sodelovanje v forumu Evropske komisije in OECD pri iskanju rešitev za visoko šolstvo), ter zaradi, še pomembneje, izjemno zahtevne organizacije evakuacij in humanitarnih konvojev za slovenske študente po svetu in vračanja tujih študentov, ki jih je DVŠ opravljal skupaj z MZZ. V tem času je DVŠ kljub temu opravil analizo realizacije NPVŠ 2011–2020, ki jo je predstavil Svetu za visoko šolstvo, ki je analizo na seji junija 2020 potrdil. V sodelovanju s Svetom Vlade RS za visoko šolstvo je DVŠ aprila pristopil k imenovanju ekspertne skupine, ki jo je junija 2020 potrdil Svet RS za visoko šolstvo. Po izglasovanju je bilo treba skupino dodatno širiti in ponovno potrjevati. Skupina je bila končno imenovana julija 2020 in se med julijem 2020 in januarjem 2021 sestala 22-krat. Skupina je ves čas delovala na daljavo in v oteženih okoliščinah, saj so njeni člani (ki delo opravljajo prostovoljno) hkrati vodili zavode in opravljali svoje redno delo v izrednih razmerah. Skupina se je sproti odzivala na novo nastale dokumente Evropske unije (Rimski komunike, Program za preobrazbo, Mehanizem za okrevanje), na katere se je morala odzvati in jih vključiti. Skupina se je ob pripravi predloga izhodišč posvetovala s Svetom RS za visoko šolstvo oktobra 2020, celoten predlog pa je Svetu RS za visoko šolstvo predstavila 22. decembra 2020, ko so bili k predložitvi komentarjev povabljeni tudi nečlani (npr. Skupnost samostojnih visokošolskih zavodov, NU je zavrnila sodelovanje). Izhodišča je skupina predstavila SZT januarja 2021 in trenutno popravlja predlog. Naslednja obravnava na Svetu RS za visoko šolstvo je predvidena konec februarja 2021.

Nacionalni program visokega šolstva ter Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije (skupaj s področnima strateškima dokumentoma Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2011–2020, revizija 2016 in Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 z akcijskim načrtom) sta vsebinsko povezana strateška dokumenta, katerih sočasno sprejetje je nujno za sinhronizirano oblikovanje in izvajanje ukrepov. Hkrati morata biti oba dokumenta sinhronizirana z dokumenti EU na vsakem od vsebinskih področij. Ker gre za strateška dokumenta, ki potrebujeta široko sprejetost v ciljnih javnostih, sta nujni obsežna in poglobljena javna razprava in predstavitev.

Zaradi širjenja epidemije COVID-19 in zamika sprejetja mednarodnega komunikeja o bolonjskem procesu in EHEA do leta 2030 se je postopek priprave NPVŠ 2021–2030 zamaknil. Na področju raziskav in inovacij so razlogi za zamik sprejetja nove strategije podobni. Zaradi COVID-19 je namreč

prišlo do zakasnitve pri sprejemanju izhodišč na Svetu za znanost in tehnologijo (oteženo delo strokovne skupine). **Ob tem sta tako SZT kot SVŠ na sejah večkrat ocenila, da je za pripravo izhodišč za strateške dokumente treba zagotoviti dovolj časa za razpravo in premislek, zato s sprejetjem izhodišč nista bila pripravljena sprejemati časovnih rokov, na katere je ministristvo vseskozi opozarjalo.**

Hkrati se je zamaknilo tudi sprejemanje dokumentov na ravni EU (sporočilo ERA, razprave o upravljanju ERA), kar vpliva na vsebino nacionalnih strateških dokumentov.

Na podlagi izhodišč bo MIZŠ ob vključevanju ekspertov za posamezna področja pripravilo besedila novih NPVŠ in RISS, ki bodo po opravljeni javni razpravi posredovana v sprejetje Vladi RS in nato v sprejetje Državnemu zboru. Trenutno poteka intenzivno delo na posameznih poglavjih, ki jih pripravljamo skupaj s skupinami strokovnjakov. Hkrati s pripravo nove krovne strategije nastajajo tudi nacionalni program razvoja raziskovalnih infrastruktur ter strategija in akcijski načrt za področje odprte znanosti. Pričakujemo, da bo postopek izveden v spomladanskem času.

16. Poseganje v avtonomijo Pedagoškega inštituta in zavajanje v Državnem zboru

V skladu z 10. členom Sklepa o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Pedagoški inštitut (Uradni list RS, št. 26/95, 65/99, 33/02, 57/02, 115/02, 11/06, 47/11 in 61/16) in 30. členom Statuta Pedagoškega inštituta direktorja imenuje in razrešuje upravni odbor s soglasjem ustanovitelja.

MIZŠ je 18. septembra 2020 prejelo vlogo Pedagoškega inštituta za pridobitev soglasja Vlade Republike Slovenije k imenovanju prof. dr. Igorja Žagarja Žnidaršiča za direktorja Pedagoškega inštituta. Kot je izhajalo iz predložene dokumentacije, je bil 27. marca 2020 v Uradnem listu Republike Slovenije, na spletnih straneh Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in na spletni strani Pedagoškega inštituta objavljen javni razpis za delovno mesto direktorja Pedagoškega inštituta, na katerega sta pravočasno prispeli vlogi dveh kandidatov. Po pregledu prispelih vlog 10. junija 2020 je razpisna komisija, ki jo je imenoval upravni odbor Pedagoškega inštituta, ugotovila, da le vloga prof. dr. Igorja Žagarja Žnidaršiča formalno izpolnjuje vse pogoje razpisa in se kot taka uvrsti v nadaljnji postopek izbire. Na podlagi opravljenega predstavitvenega pogovora s kandidatom je razpisna komisija upravnemu odboru Pedagoškega inštituta predlagala, da je za direktorja Pedagoškega inštituta imenovan prof. dr. Igor Žagar Žnidaršič. Ob upoštevanju danega predloga razpisne komisije in pozitivnega mnenja Znanstvenega sveta Pedagoškega inštituta je upravni odbor Pedagoškega inštituta na 10. redni seji 19. junija 2020 soglasno sprejel odločitev, da je za direktorja Pedagoškega inštituta imenovan prof. dr. Igor Žagar Žnidaršič.

Ta predlog je MIZŠ 24. septembra 2021 posredovalo v odločanje Vladi Republike Slovenije, Komisija Vlade RS za administrativne zadeve in imenovanja pa je 24. septembra 2021 sprejela odločitev, da soglasja k imenovanju ne izda.

Upravni odbor je dolžan v skladu z Zakonom o zavodih, Sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Pedagoški inštitut in Statutom Pedagoškega inštituta pripraviti nov razpis za delovno mesto

direktorja Pedagoškega inštituta. Tako bo dana podlaga, da bo med številnimi strokovnjaki in znanstveniki, ki jih imamo na polju pedagoške profesije v naši državi, izbran najboljši možni kandidat za vodenje in razvoj Pedagoškega inštituta, pri čemer ima možnost prijave tudi v. d. direktorja Pedagoškega inštituta. Upravni odbor priprave novega razpisa še ni izvedel.

17. Postavljanje interesov zasebnih izobraževalnih institucij pred kakovost visokošolskega izobraževanja

Prvi in glavni interes države je zagotavljati pogoje, prek katerih lahko zavodi za vzgojo in izobraževanje ter visokošolski zavodi šolajočim se ponujajo kakovostno izobraževanje na vseh ravneh izobraževalnega procesa. Po slovenski ureditvi to prek svojih izobraževalnih programov izvajajo s strani ustreznih organov priznani oziroma akreditirani javni zavodi, zasebni zavodi s koncesijami in zasebni oziroma samostojni zavodi.

Na potrebo po spremembi Zakona o visokem šolstvu smo bili na MIZŠ večkrat opozorjeni, tako s strani visokošolskih zavodov kot tudi Nacionalne agencije za kakovost visokega šolstva že vse od zadnje novele zakona leta 2016. Predlogi za spremembe so bili zelo različni in so se nanašali na sam postopek akreditacije in tudi na vsebino členov, ki določajo pogoje za ustanovitev oziroma akreditacijo zavoda. Na MIZŠ smo se na tej podlagi odločili, da Vladi RS predlagamo spremembo ob sprejemanju Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 – PKP6 v delih, ki jih je bilo oteženo izvajati oziroma zagotavljati zaradi epidemije COVID-19. Ocenili smo, da so razlogi, ki jih navajajo predlagatelji, dovolj tehtni, da se uvrstijo v predlog, in z vidika zagotavljanja nemotenosti opravljanja dejavnosti sorodni podobnim, ki smo jih že urejali v drugih protikoronskih zakonih – podaljševanje statusa študentov, podaljševanje statusa mladih raziskovalcev, vpisnih rokov. Pri tem smo seveda upoštevali, da končno presojo in odločitev o sprejetju posameznih določb ter tudi zakona v celoti opravi Državni zbor.

18. Blokada zaposlovanja raziskovalcev v javnih raziskovalnih organizacijah

V okviru priprava Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 je bila sprejeta odločitev omejitve zaposlovanja v javnem sektorju, ki v primerih uspešno pridobljenih projektnih in tržnih sredstev ne dovoljuje dodatnih zaposlitev. Ker narava dela na polju znanstveno-raziskovalne dejavnosti v omenjenih primerih ni primerljiva s splošno naravo dela in zaposlovanja v javnem sektorju, smo na MIZŠ opozorili na težave pri izvajanju 60. člena ZIPRS2122 ter predlagali spremembo, ki bo razrešila omenjeno težavo novega zaposlovanja. Novela zakona, s katero bo urejena težava, bo obravnavana v najhitrejšem možnem času, s tem pa bo dosežena tudi nemotenost nadaljnega čim bolj uspešnega izvajanja dela na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

19. Slab zgled in nespoštovanje ukrepov za preprečevanje širjenja COVID-19

Na dobrodelni prireditvi Olimpijskega komiteja Slovenije 21. septembra 2020 140 udeležencev ni nosilo zaščitnih mask, ki so bile v zaprtih prostorih obvezne. Po zagotovilih organizatorja so prireditev organizirali skladno s priporočili in navodili NIJZ. Pridobili so soglasje NIJZ v skladu z Odlokom o

začasni splošni omejitvi oziroma prepovedi zbiranja ljudi in tudi soglasje policije. Kot organizatorji so za dogodek vodili seznam navzočih, ob vhodu na dogodek so informacijske table obveščale o primerni medsebojni razdalji in higieni kašlja, na njih pa so bila zapisana tudi splošna pravila za preprečitev širjenja okužbe. Ministrica se je opravičila in izrazila obžalovanje ter se dan po dobrodelni večerji OKS samoizolirala, v omenjenem času koristila letni dopust in se dvakrat samoplačniško testirala. Izvid je bil obakrat negativen.

20. Sporno kadrovanje, utemeljeno na parcialnih interesih, osebnih zamerah in prijateljskih obljubah, ter slabo vodenje ministrstva

Ministrica je nastopila svoj mandat na MIZŠ 13. marca 2020. Od nastopa mandata deluje skladno z zakonodajo.

Na področju kadrov MIZŠ upošteva veljavno zakonodajo s področja sistema javnih uslužbencev in zakonodaje s področja delovnih razmerij ter sprejema odločitve, ki pripomorejo k učinkovitejšemu in racionalnejšemu izvajanju nalog. Ključni cilji delovanja, ki jih zagovarja in uresničuje ministrica, so:

- strokovno, učinkovito, racionalno in usklajeno izvrševanje nalog;
- učinkovit nadzor nad opravljanjem nalog;
- usmerjenost MIZŠ k uporabnikom storitev;
- učinkovito sodelovanje z drugimi organi, institucijami in drugimi deležniki.

Ne drži navedba, da bi bila tajnica ministra, ki je že vrsto let zaposlena na ministrstvu, premeščena na drugo delovno mesto, temveč so ji bile v dogovoru z njo od konca aprila 2020 (20. aprila 2020) dodeljene druge naloge. Po vsebini gre za opravljanje enakovrstnih nalog. Namesto opravljanja tajniških nalog za ministrico opravlja tajniške naloge za državnega sekretarja. Tajnica ni bila premeščena na drugo delovno mesto (DM tajnica funkcionarja V je ostalo nespremenjeno), prav tako se ji delovnopравни status ni v ničemer poslabšal. Ohranila je plačo in vse druge vse pravice iz delovnega razmerja, le delokrog opravljanja nalog je bil malenkost spremenjen. Dodelitev drugih nalog se je izvedla v dogovoru s tajnico, kar je izkazano tudi s tem, da zoper akt, ki je določal opravljanje drugih nalog, ni vložila pravnega sredstva. Akte za opravljanje drugih nalog je prejela za obdobje od 20. aprila 2020 do 19. julija 2020, drugega za obdobje od 20. julija 2020 do 31. decembra 2020 in tretjega od letos naprej.

Ker so na ministrstvu zaposleni trije funkcionarji (ministrica in 2 državna sekretarja), se je kot nujna pokazala potreba po zaposlitvi dodatnega voznika funkcionarja. Z 20. aprilom 2020 je bil na ministrstvu zaposlen javni uslužbenec, ki je tudi razporejen na delovno mesto voznika funkcionarja. Tako kot zgoraj omenjena uslužbenka tudi voznik, ki je že bil zaposlen na ministrstvu, ni bil premeščen na drugo delovno mesto. Njegov delovnopравни status in s tem povezane pravice iz delovnega razmerja so ostale nespremenjene. Glede na okoliščino, da sta od konca aprila 2020 na MIZŠ

zaposlena dva voznika, se je obseg nalog, ki jih pred to zaposlitvijo opravljal voznik, temu primerno prilagodil oziroma zmanjšal.

Očitek glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi javnega uslužbenca, zaposlenega v kabinetu ministra na zaupanje ministrice, zavračamo. Konkretni javni uslužbenec, ki bi mu delovno razmerje s potekom mandata tedanjega ministra prenehalo (bil je zaposlen na zaupanje prejšnjega ministra dr. Jerneja Pikala), je ostal tudi po menjavi vlade zaposlen na ministrstvu, z njim je bila sklenjena pogodba o zaposlitvi za določen čas na podlagi 1. točke prvega odstavka 68. člena ZJU, kar pomeni zasedbo delovnega mesta, ki je vezano na osebno zaupanje funkcionarja (nove ministrice). MIZŠ je s konkretnim javnim uslužbencem sklenilo novo pogodbo o zaposlitvi za določen čas, za čas trajanja mandata ministrice, čeprav to ne bi bilo potrebno, saj je tožniku prenehalo delovno razmerje s prenehanjem funkcije prejšnjega ministra dr. Jerneja Pikala.

Zaradi kršitev pogodbenih in drugih obveznosti iz delovnega razmerja je MIZŠ skladno s prvim odstavkom 85. člena ZDR-1 z opozorilom pred odpovedjo pisno opozorilo tožnika na možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi, če bo v enem letu od prejema pisnega opozorila ponovno kršil obveznosti iz delovnega razmerja. Javni uslužbenec je v času učinkovanja opozorila pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi (eno leto od izdaje pisnega opozorila) ponovno kršil pogodbene in druge obveznosti iz delovnega razmerja ter prek spletnih medijev javno diskreditiral delo ministrstva in ministrice, na zaupanje katere je bila sklenjena njegova pogodba o zaposlitvi. Očitke glede morebitnega izvajanja mobinga nad konkretnim javnim uslužbencem v celoti zavračamo. Dejstvo, da je nekomu izdano opozorilo pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga, ker je bilo ugotovljeno, da je prišlo do konkretnih kršitev delovnih obveznosti, ne pomeni, da se je nad javnim uslužbencem izvajal mobing. Pravilnost postopka uvedbe opozorila pred odpovedjo kot same odpovedi pogodbe o zaposlitvi je potrdila tudi Komisija za pritožbe iz delovnega razmerja. O konkretnem primeru teče sodni postopek, ki pa še ni pravnomočen zaključen.

Delovno razmerje nekdanjega vodje kabineta je prenehalo na podlagi medsebojno podpisanega sporazumnega dogovora.

Vodstvo MIZŠ se na čelu z ministrico zaveda izzivov na področju zagotavljanja visoko strokovnega in odgovornega dela ter s tem povezane nadaljnje potrebe po večjem notranjem in zunanjem sodelovanju, dialogu, optimizaciji delovnih procesov ter vzpostavitvi še višje ravni strokovne upravne kulture.